

Miről lehet felismerni

azokat az urakat és hölgyeket, akik

DIANA-SZAPPANNAL

a szappanok királyával mosakodnak?

1. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczbőre mindig tiszta és fehér.
2. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza sohasem fényes, valamint az orra sem.
3. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza és orra sohasem vörös, kék, érdes.
4. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczán a ránczok láthatatlanok.
5. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza mindig üde, friss, ápolt.
6. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak kezei hófehérek, bársonyszerűen lágyak és finom tapintatúak.
7. Aki Diana-szappannal mosakszik, annak sem orrán, sem arczán mitesserek nincsenek.
8. Urak, kik Diana-szappannal mosakszanak, nyakuk hátsó oldalán sem láthatók soha a feldörzsölések és pattanások.
9. Uraknál nagyon gyakori borotválkozás után, az arczon és a nyak elő részén a kipattogzás és a pattanás: aki Diana-szappannal mosakszik, annál ez ki van zárva.
10. Aki Diana-szappant és krémeket használ, annak arczáról és kezéről 6 nap alatt az összes tavaszi szeplők lemosódnak.

Tisztelt gyógyszerész úr! A múlt hónapban küldött Diana-szappantól és Diana-krémtől kérek két-két adagot hugom részére. Továbbá egy doboz fehér Diana-pudert. Sok szépítőszerrel használtam, de ily tökéletes készítmény egy sem volt. El is van terjedve városunkban minden jobb módú uri családban. Marseill, 1908 decz. 30.
Tisztelettel *Vanderpijt Guillone.*

Tisztelt gyógyszerész úr! A minden oldalról agyondicsért Diana-szappan, Diana-puder és Diana-krémtől én is rendelék egy-egy adagot. Ha az én szeplőim is úgy el fognak múlni, mint az összes barátomimé, úgy több rendelést várhat tőlem, mert nagy az ismeretségem hölgyek között.
Berlin, 1908 deczember 26.
Tisztelettel *Pauline Schneider.*

Tisztelt uram! Kérek utánvét mellett három Diana-szappant. Orrom és arczom egészen vörös volt még néhány hét előtt, most a Diana-szappannal mosdom, attól teljesen megfehéredtem. Ezentúl csak Diana-szappannal fogok mosakodni.
Hamburg, 1909 január 5.
Üdvözlettel
Frau Rosenberg, Beamter.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arczon gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) ----- 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerárakban, drogeriákban és parfümeriákban. A ki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is postafordultával utánvétellel eszközöltetik.)

34. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre --- 20 korona. A «Világkrónika»-val
Félévre --- 10 korona. negyedévenként 1 koronával
Negyedévre --- 5 korona. több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is esztolandó.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY egymásra következő urai sokszor beirták nevüket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Mert nemcsak a kastély jelenlegi tulajdonosa gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök viseli az ország legnagyobb méltóságát, voltak az előbbi tulajdonosok között is sokan, a kik vezérlő szerepet vittek koruk eseményeiben, s a kiknek szava döntő volt az ország tanácsában. Több mint

hatszáz esztendeig az ősi Hédervári nemzetség lakott e kastély falai között, s volt korszak, mikor ők képezték az ország legbefolyásosabb, leghatalmasabb családját. Ősük, egy Heinrich, vagy Heidrich nevű német kőbor lovag, ki Kézai Simon mester krónikája szerint negyven páncélos vitézzel vándorolt be az országba. Vendégszerető fogadtatásra talált, megkedvelte magát a királlyal, birtokokat kapott adományba, s megépítette a györmegyei Csillizközben egy várat, melyet a saját magyaros hangzásúvá tett nevével Héderváranak nevezett.

A hatalmas magyar talaj, melynek bevándorolt külföldi nem tud ellenállani, átadomította, jó hazafiakká tette az ő fiait és unokáit is. Olyan jó magyarokká lettek idők folyamán, mint azok, a kiknek tömlőkön úsztattak át a Volgán az ősei. Közülük sokan viseltek országos hivatalokat. Volt köztük királyi kancellár, tárnokmester, országbíró, erdélyi vajda, s néhány főpap, sőt érsek is. De a család néhány tagja a nádori méltóságot is viselte. Pedig a nádor kezében sokkal nagyobb hatalom központosult, mint ma a miniszterelnökében. Nádor volt

A HÉDERVÁRI KASTÉLY. — Jály Gyula felvétele.

1206-ban Hédervári István, 1209-ben Hédervári Poth, 1232-ben Dénes és hat évre rá az ifjabb Dénes, száz esztendő múlva pedig 1437-től 1447-ig ismét a család egyik tagja, Hédervári Lőrincz töltötte be ezt a legnagyobb hivatalát. Volt a család tagjai között sok nagytehetségű államférfi, volt sok közepes tehetségű is. Voltak köztük a nemzeti szabadság bátor harcászai, voltak királyi kegyesök, s olyanok is, a kik önző céljaikra használták fel a reájuk bízott hatalmat. A családból származott Hédervári Kont, a kit Zsigmond király törbe csalt, s bírói ítélet nélkül kivégeztetett. De e családból származott II. Endre királyunk utolsó nádora, Dénes is, a kit sok istentelen sége miatt a pápa meghatalmazottja, Róbert esztergomi érsek egyházi átokkal sújtott, s később IV. Béla megvakított, mert az ország javait elprédálta; az ország jövedelmeit szerencsének és zsidóknak adta bérbe; a keresztények üldözését tűrte, úgy, hogy sokan pogány hitre tértek; János mestert, a pozsonyi prépostot megpofozta s még okiratokat is hamisított.

Ez a nagyhatalmú és tekintélyű család azonban 1680-ban férfi ágon teljesen kihalt. Az utolsó Hédervárinak, Jánosnak fiúsított leányát, Katalint Viczay János vette el feleségül. Azóta, kétszáz esztendőn keresztül a hédervári kastély urai nem vittek az ország történetében jelentős szerepet. Az utolsó Viczay 1874-ben halt meg, minekutána királyi engedéllyel örökbe fogadta gróf belási Khuen Károlyt, az ország mostani miniszterelnökét, a ki fölvette a Hédervári nevet, s a család régi címerét.

Gróf Khuen-Hédervári Károly miniszterelnök a történelmileg híres kastély gyönyörű parkjában tölti minden szabad idejét. Valahányszor meg tud szabadulni pár órára a kormányzás nehéz gondjaitól, az első vonattal Hédervárra siet s egész napját azoknak az ő fákknak árnyékában tölti, melyek alatt valamikor Kont «a kemény vitéz» pihent.

BESZÉLGETÉS A SZIVEMMEL.

I.

Kérdem szivem:

— Én szivem miért gerjedsz fel örömmre?
Napod keltén?... Ūt az óra
És estvíli harang-szóra
Mindent szürke árny fód be...

— Én szivem, miért borulsz el Bánatba?
Napod szálltán?... Nincsen éjtel,
Melyre diadalmas fényvel
Virradat ne támadna!

Felém szivem:

— Fénynek, Árnynak szent Kútfejét
Kérd: miért?
Mosolygok vagy zokogok rá:
Én csak áldást dobogok rá
Mindenért, mit rám kimért!

II.

Intem szivem:

— Szivem, kerüld ellenséged,
Vigyázz, orvól sebez téged
S drága véred
Hulladoz majd, harmatoz majd...

Felém szivem:

— Jer és nézd, a tarhatáron
Míg én búsan, vérzón járom,
Sirva járom:
Mennyi virág sarjadoz majd!

Lampérth Géza.

SZAVAK... SZAVAK...

Az udvaron, az udvaron.
(Én édes istenem)
Hogy száll a kód, az Unalom.
(Csak most maradj velem)
Mert elreked lellem, dalom.
E csúnya reggelen.

Meghalni halkan, szenvedőn.
(Meghalni böles dolog.)
Aludni messze temetőn,
(Hol senkisék zokog.)
Gyászolni messze szeretőm,
A gyászba ragyogót.

Ha most lemennék. Most... Talán...
(A kerti fák alatt...)
Az idegenek udvarán.
(Diszkréten, hallgatag)
A házmaster bálumbá rá
S én nézném a falat.

Az ablakába mécsvilág.
(Tán nem is jönne ki.)
Szívna a reggeli pipát,
(Magam vágnék neki.)
Ó pesti udvar, pesti fák
És egyet inteni.

Vagy itt az ágyba. Csendesesen.
(Azt mondani: elég.)
A szoba szürke, szintelén.
(Bejönne a cseléd.)
És le se hűnyni a szemem.
A gyertya égne még.

Most jőjtek Arkangyalok.
(Most valami riad.)
S te Isten, ki ide rakott.
(Fogd a karjaimat.)
Nézd örvénykénél andalog
Szegény, szegény fiad.

Kosztolányi Dezső.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irtó Kaffka Margit.

Vége volna; ezt sürgette, csodálkozta, tudakolta a nagyanyám idegenkedő, hallgatag, majd-nem ellenséges viselete azóta. Valami önző, indulatos, békétlen levegő volt most a családban, olyan robbanás előtti, feszült csend. Szinte ellenségek éreztük egymást. Grózi szótalan volt, mama ideges, szeszélyes. Sokszor keserű, kiméletlen módon bírálta a férfiakkal bánásmódot; azt mondta, ügyetlen vagyok, a fogásaimat kitanulták már, hogy senkit, még ezt a Vodicskát sem tudom lekötöni, megtartani. Ez a két szó milyen gyakori, volt hajdan az asszonyok szótárában! Vajon sohase gondoltak arra, hogy asszony is megunhat, megleléghet, elküldhet egy férfit? De miért éreztem magam is olyan felháborítottan, mindennél sértőbbnek ezt a vádat? Tudtam pedig, hogy igazságtalan.

Így fogtunk a tánc-robotba megint. Telekdy most gyászban volt, meg a dolgai után járt, a mik — úgy mondták — zavarosan szakadtak a fejére az eladósodott, könnyelmű apja után. Anyám nem igen táncolt már, pedig arra, hogy önfeláldozó örízóm és kísérőm legyen, ő csakugyan nem volt alkalmas. Én pedig szilaj és erőszakos kedvű voltam sokszor, nagy fennszóval, csak azért is mulató és titokban félttem, talán megsokalják már. Talán szájukra vesznek, megítélnék. Lehet, hogy így is volt. Egyszer hirtelen, máról-holnapra jött gondolatával az anyámnak, lementünk a nagy debreceni juristabátra. Nagy esemény volt ez nekem, idegen, nagyobb város, első utazás, másféle emberek ujsága. A drága, előkelő vendég-löbe, a hol megszálltunk, báró Pörtelkynének címzették a meghívót és mi nem mondunk ellent; hagytuk e hiedelmet és a mágnások colonne-jában táncoltunk a négyeseket. Egy Pongrácz forgott körültem akkor, szép, előkelő,

kellemes fiú. Igen, ezek az emberek mások voltak, tán különbek az otthoniaknál, halkabban beszéltek, könnyedén, kicsit nőiesen mozgogtak, a kiejtésük idegenes volt és én féltem, megérik bennem az idegent. Néha végignézettem a hajnalját is hihetetlenül friss ingmekkel, a szinte rájuköntött jászabású frakkokon a nagyon finom selyemmel bélelt feszes-szárnyakkal, le a tükörfényes lakkezipőkig, a min drága voltunk látszott és hogy most először, egyszer viselték! «Ez már más, felettünkvaló világ!», éreztem meg akkor felnyit szemmel és nem is bántam, hogy másnap visszatartunk. Ezt a dolgot oktalan, széles bolondériának tartotta grózi és hevesen kifakadt érte, pedig nem volt szokása háborgatni minket. Azt mondta: az egész város rosálja az életünket és most már végkép magunkra szabadtítottuk az emberek nyelvét.

Mama tán Telekdyt akarta féltékenyvé tenni ezzel, de úgy látszott, komolyan megharagította. A legközelebbi vacsoránkra nem jött el. De Vodicska ott volt és mellettem ült a kis sarokdivánon, a hol azelőtt, régen anyám húzódtott meg egy-egy udvarlójával; és hallgatag megegyezéssel most minket hagytak magunkra. Hát rajtam volt a sor. Néhány lány, meg asszony trécselt, bolondozott, egy-két katonatiszt is volt ott, de ma minden csendesebben ment, mint egyébkor. A zongora mellett Kallós Agneske ült, fehér ruhában, koszorúba rakott, nagy hajával, az István menyasszonya. A nagybátyám gyöngéledőn járt körülte, bár a jegyességük nem volt nyilvános még, grózi az anyjával kedveskedett. Lám, — gondoltam keserűen, — ezt hát megcsinálták a hátunk meggett! Eszembe jutott, hogy István a napokban anyagiakról beszélt anyámmal, pipászó mellett egy vacsora után, míg a Grózi kötötű egyenletes, nyugodt mozgással csillogtak a lámpafényben. Én lopva felgyeltem a számokra; hogy mennyit fogtatkozott meg a mi pénzünk nevelési költségek, utazás, bálkozás címén; s az anyám özvegységét kapott része milyen kevésre zsugorodott. És hogy mennyivel fogták most már kielégíteni örökrész gyanánt őt is, meg a két nővérét. Mama öröklődve, kényszeredett komolyan hallgatta és néha kissé zavartan bölintett. Valamit alá kell írnia, — mondták, — de láttam, nem érti jól. Világosabban kellene beszélniök, gondoltam gyerekszéssel, arról is, hogy mennyi az összes vagyon. És először támadt az a határozott érzésem, hogy mennyire nem eszes asszony az én anyám!

Igen, minket jól elintéznek, a két fiú már szeminariumban, kadétskolában, a hogy ók akarták; és anyámmal könnyű elbánni. Ez volt bennem az első kiábrándulásféle a családom nagyartartott öregjeiből.

— Miért nem akar őszintén beszélni velem? — faggatótt Vodicska már nehányadszor a szalon e csendes sarkában. Azt hiszi, nem látom jó ideje már, hogy magát bántja valami, Magduska!

Nem tudtam volna megmondani hirtelen, jól esik-e most ez, hogy meg hat-e, vagy felszélvez a gyöndégsége. De nagyon szerettem volna el-sírni magam.

— Nem, semmi bajom — feleltem, — tán csak fáradságnak látszom az utazástól.

— Fáradt és szomorú. Régen figyelem én már. Megmondjam, mi bántja magát, kedves, kedves kis Magda? Hát ne szegyeje a könyves szemét! Lássá, lássa, — mégis én ismerem magát a legjobban itt. Maga sokkal különb a környezeténél, értékesebbnek, jobbnak született, nem való ebbe a léha, hetvenkedő, czinikus világba. Maga körül csupa dorbézlő, tudatlan, durva férfi, csupa pávászkodó, gögösszívű asszony volt mindig; és akaratlanul, tudtán kívül is egyebet keres. Jóságának hívják azt, munkának, élethivatásnak, Magduska, meg igazi, családi érzésnek.

Ránéztem hirtelen felszártított, bámuló szemekkel. Hihetetlen nagy zavar volt bennem ebben a percében. «Talán igaz ez, talán igaz!» dobant fel valami a bensőmben. Senki, sohase beszélt velem ilyen komolyan, atyáskodóan még... De rögtön előtört valami gúnyos szegyenkezés bennem a könnyeim, az érzékenyülésem miatt. «Ej, nevetséges dolog így papolni, mint valami öreg professzor! — türelmetlenkedett a másik énem. — Hogy mer

biráskodni a hozzám tartozók felett? Örülhet, ha...! Ó, mintha én valami sátánfajzat lettem volna mostanig, a kit most megtréit. Nem, mindezt másképen kellett volna mondania, egyszerűbben, röviden és nem ilyen felülről beszélve hozzám. Ki ő?»

— Nem — mondtam gyorsan, daczosan, — én sehogy sem vagyok elég jóra való a maga izléséhez. Miért is foglalkozik velem. Vannak lányok, a kiket készen találhat, ilyen Agnes-formák például. Én csakugyan rossz vagyok, ne törődjék velem!

— Gyerek, kisgyerek! — mondta és csendesen ingatta a fejét. — Roszul értett. Egyszer majd mégis be fogja látni, hogy a legigazibb barátja én voltam.

És karját nyújtotta, kissé kedvetlenül tán, hogy nem folytathatja ezt, mert mindenki felállt már és asztalhoz kellett kísérmie.

— Mi volt ma köztetek? — kérdezte anyám, mikor mindenki elment. — Megkért?

— Hagyjanak engem békében! — mondtam és becsaptam az ajtót. Az elsőtetült szobában a zongorámra borultam és sirtam.

Pár nap múlva volt a Gazdaegylet estélye, ezen az ártalan néven a farsang első nagy és leginkább zártkörű bálja. Hanika megint lázasan ujtotta, áthúzta, frissítette a pompás ruháinkat a debreczeni bál után. Anyám álmomból vert fel előtte való este, mert elfeledtem czitromos kréme celeste-vel bekenni a karjaimat s a nyakam, a hajam vuklikba sodorni és ócska kezytűt húzni éjszakára.

A bálon ott volt az egész vidéki társaság három vármegyéből; de a városiak közül csak mi, Kallósék, a Reviczkyek s a Zimánok. Az uradalmiaknak minden évben szokás volt meghívókat küldeni, de mint rendszeren, most sem jött el senki közülök. Pedig ez egyszer grózi maga szolt Vodicskának és kijárta, kiügyeskedte a szíves fogadását néhány hangadó családnál. De nem jött. «Asztalához kötötte a mámi, nem ereszi!» — mérgeződött anyám.

Én habos, sokcipkés kékselyem ruhában voltam akkor, anyám arannyal himzett sárga brokátban. Mikor beléptünk, megint egyszer feldobbanó szívvél éreztem, hogy még mindig az elsőök közt vagyunk.

A szomszéd-megyeyek egy csapatban jöttek be az első turok után; pillanat alatt megismertem köztük Tabódy Endrét. Ránéztem kényszerítő, kitartó, heves asszonyi tekintettel, kérdőn és bátorítón. Ujjongva és ámultan láttam, hogy megérzi, nyugtalan szemmel, keresve néz körül, aztán elváltozó, meglepett arccal vesz észre és rögtön felém tart. «Mit akarok veled? Mi van most velem, bennem?» — kérdeztem magamtól hirtelen.

Táncba fogtunk és éreztem, hogy megint látványosság vagyok; az emberek megállnak, hogy bennünk gyönyörködjenek. Szálltam a szép, karcú legény karján félig behunyott szemmel és arra gondoltam, hogy a tánc öröme máig szegényes és balga játszóds volt csak, — ez, így az igazi, most tudtam meg csak a jelentését. Eddig csak a testem ringott és kábult el, a vérem káprázata szállt körültem csak csalóka mámorban; de most a lelmem legmélyén, legigazabban nyitott és pattant fel valami és ez az egygyéolvadás olyan benső, csudálatos és tisztá, hogy nem lehetne nevet adni neki. Milyen jó vagyok én most, milyen igaz, komoly és becses; hisz ő törődik velem, nem felejtett el, már akkor is komolyan vett, a nyáron.

Szántszándékkal álmodtam vissza a jegegyekét és a holdvilágot, az ezüstszínű port s a messi, messi mezőt. Most valami távoli, drága mese-kétség játszott ez ábrándképen, itt magam szolt és ragyogva, illatosan repült, szállt minden, a fiatalság, az öröm... Egyszer, most az egyszer még!

Széldültem a fáradságtól és mámortól értem a helyemre. Endre anyámmal váltott néhány udvarias szót. «Ó, persze, a nyiri Tabódyakból! Csak nem a Pásthy Anna fia? Lehetetlen! Kedves anyjával együtt voltunk a nevelésbe!»

Csárdásra zendült és megint ő vitt el. Néhány idevaló ismerős, a kik rám várva lézengtek, tréfás méltatlankodással léptek anyámhoz. — Telekdy megint mellette ült egész este és csak nyugest engedte táncolni nagy kegyesen. Csak mikor a szupésárdás véget ért, vett elő kor-

Így beszélt, ilyen bölcsen, anyásan, igazán sokáig.

Másnap eljött Vodicska Jenő galában, fekete-ben és megkérte tőle a kezem.

A vőlegényem volt az első férfi, a ki szer-tartásosan, gyöngéden, komolyan megcsókolta az én leányos, gögős szájamat.

(Folytatás következik.)

KORONÁZÁSI KIÁLLÍTÁS.

A szépségéről híres White City, melyben már több emlékezetes kiállításra zajlott le Londonnak — rövid néhány éves életén belül, — jelenleg a koronázási kiállítást rejti falai között. Azt a kiállítást, melynek czélya egyrészt az újonnan megkoronázott királynak hódolni, másrészt a tömegesen ide sereglett koronázási vendégeknek, az idegeneknek, Anglia nagyságát bemutatni.

Ezt a kettős feladatot ötletesen, mondhatni genialisan oldotta meg a White City vezető-sége. Az uralkodó együtt láthatja összes országainak képmását és ezeknek keretében népének egy-egy töredéke dolgozik, ünnepel, eredeti és részben exotikus szokásait mutatja be.

Az idegen pedig egy csapásra megérti Anglia gazdagságát, minden forrásával egyetemben. Maga előtt látja azt az óriási bírodalmat, melyben — az angolok büszke mondása szerint — a nap nem nyugszik le soha.

Tekintettel arra, hogy e bírodalmat — Anglia kivételével — javarészt exotikus és félvad országok alkotják, a White City megváltoztatta külsejét. Mondhatni, színt váltott, mert a történelmi nevét szállóigévé tevő fehér falakat megfestették egy meleg, sárgás tónusban, mely jobban illik kelet népehez, de a mellett mégsem színes. Csak kevésbé vakítóak e falak, mint voltak eddig. Közbe pedig apró, kerek foltok alakjában az angol színeket — a búzakéket és vöröset — alkalmazták nagyon diszkréten.

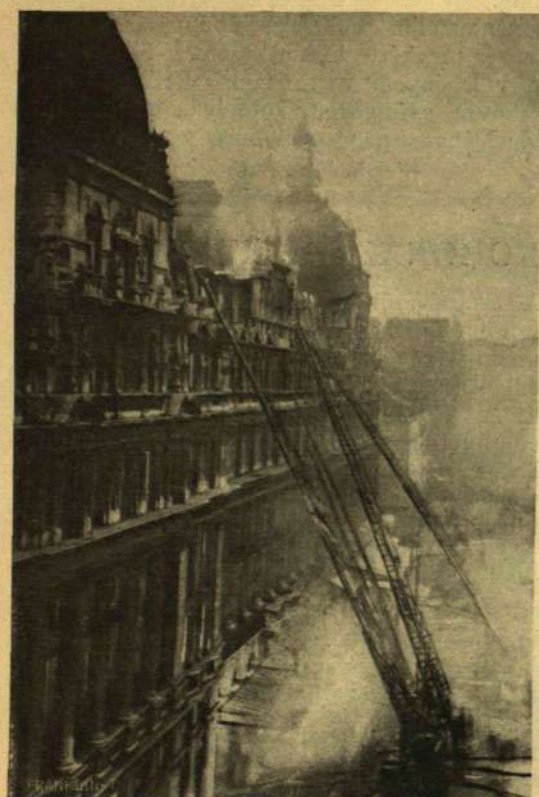
Az indus csarnok, melybe legelőször belépünk, csaknem tökéletes hangulatot nyújt. A körül emelkedő, bálványfejes fehér oszlopok, a gyönyörű halványzatos és rózsaszínre megfestett, dúsan aranyozott menyezett teljesen indus levegőt teremtenek. És középpütt délszaki növényektől környezve, György király mellészobra férlék, márványba vésvé.

E csarnok méltó folytatása az indus udvar, mely eddig is a kiállítás legsikerültebb részének volt elismerve. Ezidén a szokottnál is nagyobb stilszerűséggel lélekszik a kiállítás keretébe. Fehér kupoláinak, finoman áttört ablakrostélyainak megvan a maguk létjogosultsága, mert a kiállítás javarészt India szolgálatát.

A kiállítás elrendezése maga teljesen előtű az eddig látottaktól, — eredeti és sikerült. Mert a főcsoportokban nem látni holmi sablonos ívvezekényeket rejtett tárgyakat, még kevésbé vannak ezek egy-egy «művész» csoporttá összehalmozva. Ellenben az összes országokat — egy-egy városok alakjában — színben, világításban és rajzban mesteri dísz áruik mutatják be. E déli naptól sugárzó és meszeszerűen fantasztikus utcák, terek és sikátorok be vannak népesítve a déli naptól barna, villogó szemű indusokkal, ausztrálakkal és kondor hajú négekkel. A kik elhozták lenge burnuszba burkolt asszonyaikat, bámész szemű gyermekeiket is. Elhozták lángoló színű turbanjaikat, fajuk minden báját és öntudatlan szépségimádatát.

Kezik alatt ragyogó szálból fonott filigrán ékszer, a szivárvány minden színeiben pompázó fátyolszőtevek és ezernyi más remeke keletkezik az úgynevezett iparnak, részben sértő lebecsülés, hogy e munkát iparnak szokás nevezni, mert igazság szerint ez sokkal közelebb áll a művészethez. Hiszen gépnek, vagy más eszköznék — mely az ipar fogalmától el nem választható — híret sem ismerik. Egyszerű késsel is remekműveket farnak, domborítanak. Igaz, hogy e közben segítségül hívják a lábukat is, melyre nagy ezüst karikákat raknak, olyasmórnak, mint a civilizált népek asszonyai a karjukra.

És a mit úgyzólván a szemünk láttára készítenek távol meseország fiait és leányait, az adja a kiállítási árúkat, melyeket aránylag

A LONDONI CARLTON-SZÁLLÓ ÉGÉSE.

olesó pénzért akár azonnal is magához válthat a néző. Ez mindenestre új és ötletes módja a kiállításrendezésnek, melyet jelenleg inkább egyes művészlelkű egének, mint a nagy tömeg ért meg. Erre engednek következtetni ama homlokegyenest eltérő kritikák, melyeket a White City ezidei kiállítása felidézett.

Pedig szépek és hangulattal teljesekek ama képek, melyek szemünk előtt elvonulnak. Természetesen Anglia is a legtekélyesebben van bemutatva. Devonshire, «Anglia kertje» a maga üde völgyeivel, sötét hegyeivel, erdeivel. Melyeket friss patakok és festői vármok tesznek változatosá. A Shakespeare Land képe kegyetlennel adózik nagy szülőiténak. Stratford-On-Avon terei, épületei, a nagy költő szülőháza és emlékművei szinte plasztikusan állnak előttünk.

Amaz elvből kiindulva, hogy a szellem és hatalom uralmát csak egyetlen rövidke lépcső választja el egymástól, — közvetlen mellette látjuk Windsor Castlet, a brit uralkodók történelmi székhelyét — Yorkshirre odon várjai és apátságai után a vadregényes Wales képei következnek, vulkánikus eredetű hegyeivel is a történelmi kastélyok hosszú sorozatával. Legérdekesebb az 1283-ból eredő Carnavon Castle, melynek 15 láb vastagságú falai között született meg a legelső walesi herceg. Anglia azonfelül bemutatja Skóciát, szigeteit, kikötőit és tengerpartját.

És felvonulnak szemünk előtt egy esodorszag képei. A Bombay-é fogalmat nyújt a «brit korona legragyogóbb drágakövének» szépségéről. Káprázatos napsütésben, gyönyörű gót paloták és kertekbe rejtett villák sorakoznak egymás mellé a zöldvízi tenger partján. Az utcákon kozmopolita élet hullámzik, melyet az indusok szinompás turbánjai virággyhoz tesznek hasonlóvá és e keretben mintegy boltjukban ülve, arannyal és ezüsttel himeznek a zöld szegélyes, barna burnusz viselő indusok.

Itt van Benares, a szent város képe is, mely igazhítt indus szemében egyértelmű a mennyország kapujával. Zarándokhely ez, Brahma vallásának kiindulási pontja a történelem előtti időktől fogva. Benares historiai falai között meghalni, ez ma is legfőbb vágya a hívő indusnak. És a Ganges szent vízében állandóan a haldokló zarándokok tömege fürdik, így tisztítva meg bűnös testüket, mielőtt végső útjukra indulnának. A kupolák és minaretek vakítóan csillognak a reggeli fényzőzónbcn, mert India napja mindent megaranyoz. A Ganges partján pedig néma, romszerű paloták emelkednek, mindannyi sirbolthoz hasonlóan. Lakói a koronázási kiállításon finoman vésett bronzok, keramia és apró márvány-istenek készítésével remekelnek.

Agrában fél angol mérőöldnyi terjedelemben áll a mongol császárok büszke temetkezési helye. Vörös homoktöböl vannak a vár falai rakva, belőlük nemes vonalú márványtornyok és karsú minaretek emelkednek a csillagos, sötétkék indus ég felé, mint megannyi karsú száron ringó csodavirága egy meseországban.

Kalkutta csodás színekkel mutatkozik be. Anglo-India fővárosa tragédiák közepette növekedett azzá, a mi s ennél fogva valóság az emlékezés városa. Tele van szobrokkal, mert mindenkinek — a ki bármennyű historiai érdemeket szerzett — itt szobrot emelnek. A legnagyobb ezek között a Viktoria királynéé, mely márványpompájában fehéren emelkedik ki a többi közül.

Amaitzar arany mesettye a Halhatatlanság tavának egyik szigetén épült — pompás kertek környezik és szinte tökéletes szépségben messzire elsugárzik az aranyfalak fénye. E mesett márvány talapzaton emeltetett a tó közepén és a zarándokok csakis csónakokon juthatnak a közelébe. Belsejében pedig — fehér palástos segédjeitől környezve — a főpap fogadja a hívők illatos adományát, a rózsákat.

Delhit az indus városok királynőjének nevezik. Itt van a híres pávátónus, melyet a világ nyolezadik csodájának mondanak. A szin-aranyból készült trónust két pávához hasonló madár támasztja, melyeknek tollai saphirból, rubinból és amethysből vannak kirakva. A szék támláján pedig életnagyságú papagály van egytellen amethyssel kirakva.

Lucknowból került ki a legtöbb indus iparos, a kik ezüstöt véstek, elefántesontot faragtak, fátlyolt szöttek, eredeti hangszereket készítettek. Egy szobrász mesebeli királykisasszonyokat és indus Othellokat gyárt agyagból. És mindezt oly sajátos módon tették, hogy szinte öntudatlan elvezettek bennünket egy csodás, idegen világba, mely tele van szépséggel, poézissal és kincsekkel. A neve: India, ez a koronázási kiállítás legfőbb érdekessége.

Sárosi Bella.

SZENT NYOMOK.

AsszírIA királyának levele Akhábhhoz, Izrael királyához.

Reisner George Andrew, az amerikai Harvard-egyetemen (Cambridge, Massachusetts) a bibliai archaologia híres tanára, amerikai meczénások megbízásából tudományos expedíciót vezetett mintegy két évvel ezelőtt Palesztinába. Küldetésének célja volt, hogy nagyarányú ásást rendezzen Szamariában, Izrael királyainak egykori székhelyén. Szamariának hegyét Omri, Izraelnek hatodik királyja vette

meg a Királyok első könyvének előadása szerint két talantom ezüstön Sémertől, miután hat esztendeig uralkodott volna Thirsában, «és megépíté a hegyet, és nevezé a várost, melyet építé, Sémereknek, a hegynek urának nevével Samariának.» Hat esztendeig uralkodék azután még Omri Szamariában, ott is temették el, s királyi hatalmát fiára, Akhábra hagyta, ki huszonkét esztendeig uralkodik vala Izraelen Szamariában.

Akháb király egyik legbátrabb, legerősebb és tettekre, nagy vállalkozásokra leginkább hajlandó király volt a zsidók éjszaki birodalmának. Két ízben verte vissza az arami seregeket, melyeket harminckét király vezetett Szamaria ellen. Izrael birodalmát éjszának jelentékenyen megnagyobbította és kényszerítette Benhadad aramei királyt, hogy visszaadja Izraelnek ama városait, melyet atyja vett el Omritől, Akháb király atyjától. Judea közt, melynek Jeruzsálem volt a fővárosa és Izrael közt, melynek királyja Szamariában tartotta székét, Salamon király halála óta testvérharc dúlt, mely kárhozatos következtésekkel járt mindkét részre nézve. Akháb volt Izraelnek első királyja, ki óhajtott és valóra is váltotta a közeledést a két zsidó birodalom közt. Úgy vélte és reménylette, hogy Izrael és Juda, ha egyesülnek egymással, erős gátat fognak alkotni éjszakan Aram és AsszírIA, délen pedig Egyiptom ellen. A Krónika második könyve gyönyörűen mondja el, hogyan esett meg a hajdankorok ez a nagy politikai eseménye. Josafát, Juda király, aláméne Akhábhhoz Szamariába és Akháb vágata neki és a vele való népnak sok juhokat és ökröket és felindítá őtet, hogy menne fel vele a Gileadban való Rámóth városa ellen közös hadi vállalkozásra. És Akháb király így szólt Josafátnak, a Juda királyának:

— Avagy nem jösz-e el velem Gileadban való Rámóthra?

Felele neki Josafát, és monda:

— A mint én, aképen te, és a mint a te néped, az én népem is úgy; és veled lések én is a hadban.

Így kötöttek királyok védő és támadószövetést egymással kilenczedszáz évvel Krisztus születése előtt. Akháb elesett a háborúban s nagyszabású terve nem valósulhatott meg. Halála s családjának bukása után ismét kiélekedett az ellentét Juda és Izrael közt.

De Akháb uralkodása nemcsak politikai, hanem vallástörténeti szempontból is nagy-jelentőségű korszaka volt Izrael történetének. Ez a korszak látta megjelenni Illés prófétát, Izrael első nagy hithirdetőjét, ki nem rettegve Akháb üldözésétől és Jézabelnek, Akháb feleségének boszújától, küzdött az Istenhitért a Baál imá-

UTCZAI JELENET LONDONBAN, A DOKK-MUNKÁSOK SZTRÁJKJA ALKALMÁVAL.

1. A kiállítás látképe. — 2. Benares az indiai osztályban. — 3. Részlet az afrikai kiállításból. — 4. Addo, az afrikai kiállításban. — 5. Hindu család az indiai osztályban. — 6. Dargle Bridge az 'ir kiállításban.

A LONDONI KORONÁZÁSI KIÁLLÍTÁSBÓL.

datában elmerült királyi udvarral szemben. Mert Akháb — így jaidul fel a Királyok első könyvének krónikása — «gonoszabbul cselekvék az Úrnak szeméi előtt mindazoknál, kik ő előtte voltak. És nem elégedék meg azzal, hogy Jéroboámnak, a Nébát fiának bűneiben járna, hanem elméne és feleségül vevé magának Jézabelt, Ethbaálnak, a Sidonbeli királynak leányát; és elmenvén a Baálnak szolgálta, és meghajtá magát annak. És oltárt emele Baálnak, a Baál házában, melyet Szamariában épített vala. És csinála Akháb berket is és inkább haragra indítá Izraelnek Urát Istenét, hognem mint az Izrael több királyai, kik ő előtte voltak.»

A szentírás eléggé érthetően mondja el Akháb király és Illés próféta korának történetét, de elég homályt is hagyott benne. Ez a legendás homály a gileadbeli nagy próféta alakjáról átszállt Akháb alakjára is. Az amerikai meczénásokat és a Harvard-egyetem hírneves tanárát bizonyára nem utolsó sorban ösztönözte ez arra, hogy a bibliai valóságot keresve, Izrael történetének ezt a minden tekintetben nevezetes és megismerni érdemes korszakát tegye vizsgálódási tárgyává, keresve nyomait Izrael nagy királyának és még nagyobb prófétájának ott, a hol éltek egykoron:

Sémér hegyén, a föld színéről eltűnt régi Szamariának talán még feltalálható romjai között. S ott, hol Akháb, az Izrael királyja és Josafát, a Juda királyja ülnek vala egykoron, «kiki az ő székében, felöltözve királyi ruhákban, egy szérűn, Szamariának kapuja előtt, és mind a próféták (de Illés nem!) előttük állván, jövendőlnék vala», — ott keresték az ó-testamentum szent könyveinek igazságait a kutatók.

S találtak mélyen a föld alatt omladékokat, az évezredek óta eltűnt városok és Szamaria főváros falmaradványait. Arra nézve, hogy felirati maradványokat is leljenek, vérmes reményeket nem igen táplálhattak, mert a szent föld mindezeideig vajmi csekély felirati anyagot szolgáltatott a kutatóknak. Valóban historiai jelentősége csak két feliratnak van, melyeket a legutóbb lefolyt negyven év alatt ástak ki Palesztina földjéből. Az egyik a Holttenger keleti partvidékén, Diban helységben 1868-ban talált Mesa-kő, melyen Mesa, Moabnak a Királyok második könyvében említett királyja mondja el Izraellel vívott harcainak s az Omri és Akháb királyok által megszállott moabita városok viszárvételének történetét; a másik a Siloah-alagutban talált felirás, melyből megtudjuk, miképen készült el a Királyok

második könyvében (20, 20.) említett tó és vizesövek, a melyekkel a vizet a városba vezettette Ezékiás, Juda királyja ezen a Siloah-alaguton át, melyet Jeruzsálemtől délkeletre, Kídon völgyének közelében egy hegyoldalba vágatott. Azóta, a legutóbbi években, egész városokat ástak ki a szentföldön: Jerikót, Gezert, Tel el-Hászit, de jelentékenynek mondható felirást nem letek omladékaik között. Csak egy agyagpecsétet letek, a II. Jéroboám királynak korából való állampécsetet, a melyen egy izraelita országnagy névirása látható.

Mindez újabb táplálékot adott annak a megadással teli feltevésnek, hogy a zsidó hajdan-kor írott emlékeit örök időkre megsemmisítette a választott nép ellenségeinek gonosz keze vagy elporlasztotta Palesztina nyirkos talaja, s alig mert volna bárki is bizakodni abban, hogy valamikor mégis a biblia földjének mélyén akadhasanak oly feliratokra, melyek igazolnák vagy kiegészítenék az ó-testamentum szent könyveit. S ez év elején, ime, hire jött, hogy a régi Szamaria romjai közt, egy nagy palotának mélyen a föld alá került omladékrétegei alatt, mintegy hetvenöt feliratos agyagerépdarabot, úgynevezett osztreitok letek az amerikai kutatók. A cserépdarabokon látható és olvasható ó-heber írás

hasonlít a Mesa-kő és a Siloah-felirat betűihez, csak döltebb, mint azok. Az egyik cserépdarab felírata, kerülő úton Jeruzsálemből küldött értesítés szerint, napvilágra hozott egy levelet, melyet Asszír király irt Akhábnak, Izrael királyának asszír nyelven, de ó-héber írással. Arról, hogy ki volt Asszír király e király, a jelentés nem szól, de ha megáll a hiradás, a levelirő Asszurbanpai vagy fia, II. Szalmanaszár lehetett. Ők voltak Omri és Akháb kortársai.

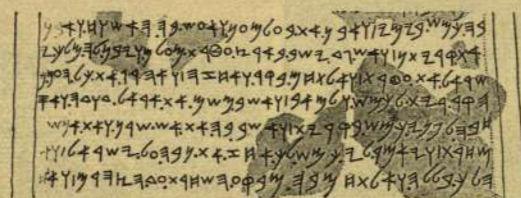
Amerikai részről végleges jelentést a mindenesetre korszakos fölfedezésről még nem tettek közzé. De az, a mi a Harvard-egyetem tudományos folyóiratában megjelent róla, máris kielégíti a legnagyobb várakozást. Az ó-héber írásjegyek e samariai cserépdarabokon nem vésővel bekarcolt betűk, mint az eddig ismert leleteken, hanem tintával és nádtollal vannak írva, azzal az intenzív fekete egyiptomi tintával, melyet a régiségkutatók eléggé ismernek már a Krisztus születését megelőző első és második évezredekben származó papyrusokról, fakoporsókról, valamint a krétai és egyiptomi cserépdarabokról, a melyek mind a mai napig megőrizték fekete színök élességét. Reinsner tanár, az amerikai kutatás vezetője, szorosabb vizsgálat után több oly nevet fedez-

A GYÓGNÖVÉNYEK ÉRTÉKESÍTÉSE.

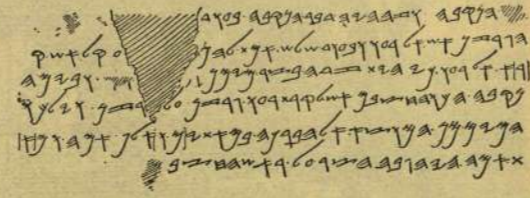
Legtöbb tudományos és szociális intézményünk nyugateurópai intézményeknek a jól vagy rosszul sikerült mása és ugyancsak kevés olyan intézményre akadunk a magyar hazában, a melynek a szülő-gondolatai hazai eredetű. Ezek közé a magyar földön született intézmények közé tartozik azonban az a két intézmény, a melylyel az alábbi sorokban ismerkedik meg az olvasó: a kolozsvári gazdasági akadémián alapított gyógynövénytelep és a gyógynövénytanfolyam, a mely utóbbi nem-

AZ ORSZÁG PECSÉTE II. JÉROBOÁM KIRÁLY KORÁBÓL.

RÉSZLET A MESA-KŐ FELÍRÁSÁBÓL.

OLVASHATÓ BETŰKEL ÁTÍRT RÉSZLET A SILOAH-FELÍRÁSÓBÓL.

A SILOAH-ALAGUTBAN TALÁLT FELÍRÁS.

SENET NYOMOK.

zett fel a samariai cserépdarabokon, melyek újabb felvilágosításokkal szolgálnak Akháb király kortársairól. Azt hiszi, hogy a cserepek töredékdarabjai a királyi palota vagy valamely főúri kastély boros- és olajoskorsóinak. Egy-némelyüknek ó-héber szövegében az Akháb trónraléptét követő aratói évszámok olvashatók. Közeliükben találtak a romok közt egy pompás alabastromvázát is, melyen II. Osorkon farának, Akháb király kortársának neve olvasható.

A bibliai archeológusok körében óriási jelentőséget tulajdonítanak a samariai leleteknek. Azt hiszik róluk, hogy új és gazdag perspektívát nyitják meg a várható újabb és jelentős szentföldi fölfedezéseknek. Ki hitte volna? Izraelben már a Krisztus születését megelőző kilenczedik évszázadban tintával és tollal írtak az emberek. Ez fejlett irodalmi életre vall. Mert az agyagserep, mint a lipcei Kittel mondja, aligha volt az az anyag, mely a tinta és a toll felfedezésére ösztönözte volna az írástudókat. Ez ösztönzéssel csak a papyrus szolgálhatott. S ha Akháb király és Illés próféta korában bibliai nyelven s ó-héber írással írtak agyagserepekre, ki kételkednék benne, hogy a szent földön már jóval azelőtt írtak tintával és tollal nagybökö okiratokat és könyveket is?

Ime, ily fényugarat vetnek a harmadfelezer év előtti bibliai kor homályába a Samaria földjén talált cserépdarabok.

csak az országban, hanem az egész világon unikum.

Magyarországnak kincsekben gazdag földjén bőven teremnek iratos füvek és egyiket másikat régóta ismerik is itthon és a külföldön egyaránt, sőt néhol már régóta divatos a füvek és gyökerek gyűjtése s a vele való kereskedelem. Patikusaink élelmesebbjei maguk szedetik a határban élő orvosságos növényeket s nem veszik méregdrágán külföldi gyógynövénykereskedőtől, a mit nem kell más országból beszerezni. Itt-ott az országban a nép is ismer egy-egy teának való fűvet, mint például az Alföldön a kamillát, avagy mérges növényt, mint az Északkeleti-Kárpátok erdeiben a nadragulyát és ezeket hébe-korba össze is gyűjti valaki és kereskedik vele. Egy-egy gazda, de főként pap a gyógynövények termesztésével is megpróbálkozik; az egyik abbahagyta, a másiknak sikerült, s folytatta.

Hanem bizony akármennyi iratos fűvet termelt is a magyar föld egyrészt amúgy Isten kegyelméből, másrészt pedig emberi parancsra és munkára, legtöbb gyógyszerésünk mégis csak külföldről hozta a használatos füveket és gyökereket, a miben talán igazuk is volt, mert magyarföldi gyógynövényárút csak annak volt ajánlatos itthon venni, a ki maga is jól ismerte a száraz fűvet és gyökeret. Rosz híre járt nyugaton a magyar gyógynövényárúknak s még az afrikai vadak-szedte füvektől sem

féltek annyira a német gyógynövénykereskedők, mint attól, a mi ebből az országból jutott hozzájuk, amin még csodálkozni is alig lehet, mert hiszen dolgát nem értő, hirtelen gazdagodni vágyó kufárok keze közvetítette ezt a kereskedelmet.

Ott is sok volt a tenni való, a hol a földbe vetették az orvosságos növény magját s úgy szedték meg a virágot, a levelet meg a gyökereket. A kiknek hasznos volt a gyógynövénytermelés, azok ugyancsak rajta ültek a tudományon, de bizony nem adták tovább, hogy kell a gyógyító füvekkel bánni.

Egyszóval volt is valami ezen a téren az országban, meg nem is. De a mi volt, bizony nagyon gyenge lábón állott. Szerencsére volt valaki, a ki észre vette, hogy ez az egész dolog úgy, ahogy van, nem jól van, s aztán addig dolgozott fáradhatatlan ügyességgel, amíg lábra és pedig egészséges lábra nem állította a beteget.

1904-ben alapította a földművelésügyi miniszter jóváhagyásával dr. Péter Béla, az akadémia jelenlegi vezetője, a kolozsvári gazdasági akadémia botanikus kertjével kapcsolatban a gyógynövénytelepet. Itt próbálja meg ő, hogy érdemes-e egyáltalában Magyarországon orvosságos növényeket termelni, megállják-e a mi

ÖKÖRFARKKÓRÓ-TÁBLA.

ÜRÖM-GYŰJTÉS.

adnak, mint másutt. Még a rózsaoaj is épen olyan pompás a magyar rózsában, mint a bulgáriában, a mint ezt a gyógynövénytelep rozáriumában szedett rózsákból a múlt évben főzött első csepp magyar rózsaoaj bebizonyította.

Ma már nagyon sokféle orvosságos növényt termelünk a gyógynövénytelepen kisebb-nagyobb földtáblákon, a melyekből egyet képen be is mutatunk. A gyógynövényárú jósága azonban csak másodsorban függ a termeléstől, a legfontosabb dolog a füvek, virágok és gyökerek araváló szedése és szárítása, úgy hogy az akadémián nagy terjedelmű, részben fűthető szárító helyiségek is vannak.

A gyógynövénytelep hire, ámbár az intézmény még elég fiatal, csakhamar kiszállott az országból, s nemcsak Középeurópa szakértői látogatták meg, hanem még a messze Finnországból is felkeresték a telepet. És hogy nem épen minden halad Európában szükségképpen nyugatról keletre, azt az bizonyítja, hogy a magyarországi gyógynövénytelep mintájára Bécsben és Prágában is alapították efféle telepet s nemokára a horvát kormány is követi az ausztriai példáját.

A gyógynövénytelep mellett egy másik nevezetessége a kolozsvári gazdasági akadémiának a gyógynövénytanfolyam. A termelni való gyógynövények mellett ott van ugyanis egy egész sereg vadon termő iratos fű is, a mely eddig vagy kárba veszett, vagy pedig avatatlan kezekbe jutott. Ezen a téren a legfonto-

sabb tennivaló az volt, hogy a népet meg kellett ismertetni az orvosságos növényekkel, a kereskedelmet pedig olyan kezekbe kellett juttatni, a hol nem élnek vele vissza. Első sorban a nép vezetői, a tanítók és a papok kerültek szóba s valóban sikerül is a tanítók és papok közül évenként egy-egy kisebb csoportot összegyűjteni gyógynövénytanfolyamra, a melyből immár az ötödiket tartotta meg dr. Péter Béla.

A tanfolyamon a hallgatók megismerik a vadon termő gyógynövényeket, megtanulják, hogy hogy kell velük bánni s hogy hogyan és hol lehet az elkészített portékát eladni.

A tanfolyamnak első sorban szociális jelentősége van. Azt tanulják meg itt a résztvevők, hogy ne hagyják a paragon heverni azt, ami pénzt ér, hanem hajoljanak le érte. Ha ezt a tanfolyamon megtanulták s aztán erre a népet is megtanították, kettős a hasznuk, keresetbe juttatják a népet, de meg keresetbe jutnak maguk is. A nép ugyanis a maga kevés portékáját nem küldheti el, azért azt a faluban minden nap állandóan be kell váltani. A beváltó állomáson összegyűlt és elkészített árut pedig később egyszerre lehet értékesíteni.

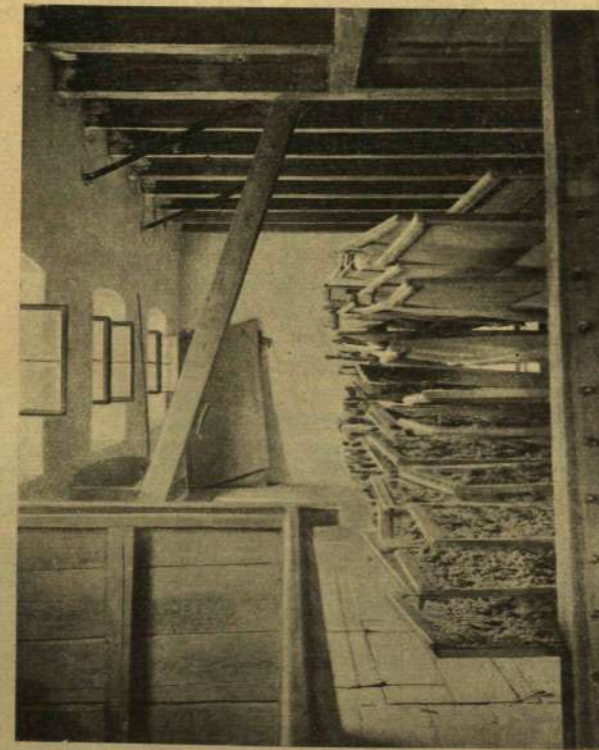
Érdekes és színes kép a gyógyfüvek gyűjtése és beváltása! Apró gyermekek és öreg anyókák meg apókák járnak füvekért, örömmel gondolva arra, hogy tér nyílik arra, hogy ők is keresetbe juthatnak, ha még olyan gyengék is. Valóban ott a beváltó-állomás, oda hordják a sze-

dett holmit s ott esengő pénzre váltják be a füveket, ami vadon terem a hegy oldalán meg az árokparton. Nem henyl az apróság, nem unalmaskodnak az öregek, hanem hordják a portékát. Meg is van a látszatja. Az apraja 10-20-30 fillért keres naponta, ki milyen ügyes és serény. Az öregek egyetlen nyáron — két-három hónap alatt — 500-600 koronát is megkeresnek.

Egyik hazai gyógynövénykereskedő évenként 150.000-200.000 koronát oszt ki gyógynövényekért. A földművelésügyi minisztérium hegyvidéki kirendeltsége Munkácsán, az Északkeleti-Kárpátok vidékén szervezte a gyógyfüvek gyűjtését és beváltását, a mi főként Berzeviczy Zsigmond kirendeltségi vezetőnek és dr. Takách Aladár miniszteri fogalmazónak az érdeme. A kirendeltségnek ez az akciója még csak négy éves s ennek dacára már is annyira elterjedt a nép körében, hogy a múlt évben júniustól októberig 33.5684-5 kgr. (35-5 vagon) száraz áruért 60768.10 koronát kapott a környéken lakó nép.

Ennél beszédesebb példa nincsen arra, hogy mennyire nagy ennek a gyógynövénytanfolyamnak a szociális jelentősége. E mellett pedig ezen az úton elérjük azt, hogy a külföldi piacra megfelelő gyógynövényárú kerül s így egyrészt megszabadulunk egy szegényről, másrészt pedig olyan nevet adunk a magyarföldi gyógynövényárúnak, a milyent megérdemel.

Dr. R. Rapaics Raymund.

RÉSZLET A SZÁRÍTÓ-HELYISÉGBŐL.

GYÓGYFÜVEK BEVÁLTÁSA.

GYÓGNÖVÉNYEK TERMELTÉSE ÉS ÉRTÉKESÍTÉSE A KOLOSVÁRI GYÓGNÖVÉNYTELEPEN.

Giorgio Vasari, a renaissance-művészek életrajzírója szobra, melyet most, születése 400-ik évfordulóján emeltek Arezzóban.

A TITOKZATOS LOVAG.

Elbeszélés.

Irtá Koronghy Dénes.

A hosszú, poros országúton egy fehérlovas harcos léptetett büszkén és méltóságosan. A fehér paripa térdig sáros volt és a szügyéről tajtékzóva szakadt a hab, a mi kétségtelenül bizonyította, hogy a ló és a gazdája messze útról jönnek. A lovas hófehér, csipkével gazdagon hímzett ruhát viselt és az egész lényéről valami magasabb rendű előkelőség sugárzott. A parasztok, a kikkel útjában találkozott, mélyen süvegték, mert azt hitték, hogy talán a király vadászik a közelben s a lovas az ő kíséretéhez tartozó apródok közül való.

Alkonyodott. A jegenyefák már hosszú, vékony árnyékokat vetettek a földre, de a lovas már nem sarkantyúzza meg a lovát, már nem sietett. Az út néha többfelé ágazott, néha hirtelen, mint egy szeszélyes vizisikló ide-oda kanyarodott, de ő soha senkitől sem kérdészködött, vajjon jó úton jár-e. Biztosan és határozottan haladt a célja felé és szép arcán néha finom mosolygás futott végig.

Az alkonyat magányos lovasa szép volt, fiatal volt és hódító volt, mint a tavasz...

Fönt a hegyek között magányos kolostor állott, a melyben szomorú szűzek laktak, a kik nem voltak kíváncsiak az életre, a kik lemondtak a szerelemtől és a hiúságról és életüket Szent Margitnak szentelték.

Napjaik imádkozásban és önsanyargatásokban telettek s lelkükben a földi örömekről való lemondást már olyan tökéletességre fejlesztették, hogy nem voltak örömeik és nem voltak fájdalmaik sem. A szívükben nem élt semmi más érzés csak a szeretet és ezt az áhitatos szeretetet buzgó imákban mindennap elküldötték Margit szűzhöz a menyországba, ki már sívár földi életében is a szentek közé tartozott.

Lelkőket a mennyországnak ajándékozva, az imádkozáson kívül minden örömeiket a rózsák kertben találták, a mely az egész szürkefalu kolostort körülölelte. Ezek a rózsák Szent Margit rózsái voltak és valamennyien azért nyitották, hogy Margit szűz oltárait diszithessék. A környéken mindenki tudta, hogy fönt a kolostorkertben rózsák nyílnak. Esős nyári délutánokon a levegő pár óra jársnyira is illatos volt a kolostorkert lehelletétől.

Száztizenkét szűz élt a zárdában, a kik hajnali misék után mindnyájan lementek a kertbe és öntözgették és ápolgatták Szent Margit virágocskáit. És a szűzek mind boldogok és meglepődtek voltak, mert úgy érezték, hogy

egyetlen fehér rózsában sokkal több szépség és tisztaság van, mint minden gyönyörűségben, a mit egy világi ember élete adhat. S a boldog szűzek között egyetlen egy volt csupán, a kinek néha szomorú kétségek mardosták a lelkét s a kit gyakorta környékeztek irtóztató, bűnös kísértések, tavaszi esteken, a mikor az aludni készülő rózsák szirmaiból ezer kis ördög rohant szegénykének a szívére és hívták, hívogatták le a síkság felé, az élet felé, az emberek és a bűnök közé. Ezt a szűzet Soror Luczillának hívták és ő szebb volt, fiatalabb volt, mint a többi szűzek és mindössze csak öt esztendeje élt még a zárdában.

Soror Luczilla egy tavaszi délutánra minden ok nélkül keservesen zokogni kezdett... A kedvestestvérek ijedten állották körül s ő könyörgött hozzájuk, hogy segítsenek rajta, mert érzi, hogy az ördög megakarja ölni a lelkét.

Alkonyatkor a fejedelemszony bement Luczilla cellájába és azt tanácsolta, hogy legjobb lesz, ha az éjszakát virrasztva tölti és háromszáz rózsafüzért végigmádkozik.

Ilyenkor imádkozni kell mindaddig, a míg a bűnök az imádságok tisztaságától el nem rebbenek a lelkükből, mondtotta a fejedelemszony aztán homlokán csókolta Luczillát és távozott.

A cella ablaka nyitva volt és onnan kívülről a kék hegyek felől jöttek a kísértések. És Luczilla nővér a földre vetette magát és sirt és imádkozott, de a kísértések csak nem távoztak el mellőle. A többi testvérek celláiban már mind elaludtak a mécsesek, már mindenki nyugvóra tért, de Luczilla szeméit kerülte az álom.

Ejfélfelé járt, a mikor elhatározta, hogy lemegy a kertbe, mert azt remélte, hogy a szabad levegőn majd enyhülést talál.

Kezeit imára kulcsolta össze és egész lelkét az ég felé küldötte.

A mint mélyen elgondolkozva lépegetett a kertben, egyszerre halk panaszos sóhajtást velt hallani, a mely ijedtséggel és szánalommal töltötte el a lelkét.

Megállott és hallgatózott.

A sóhajtást nemsokára ismét hallotta, de most még sokkal fájdalmasabban és sokkal panaszosabban, mint az imént.

Segítetek rajtam, mert meghalok! — szólott a hang egészen közelről.

Luczilla a hang felé fordult és a földön, a rózsafák között egy fehér ruhás férfit látott feküdni.

— Ki az, ki szólít? — kérdezte Luczilla és a hangja remegett az izgatottságtól.

— Hajlj le hozzám — szólott a férfi — mert nem tudok hangosan beszélni, megsebesültem.

Luczilla öntudatlanul engedelmessékedett. Letérdelt a férfi mellé. Mikor egészen közel hajolt a sebesülthöz, meglepetten látta, hogy a férfi egészen fiatal és hogy a sápadt, szomorú arca

szébb, mint a fehér Krisztus-szoboré, a mely a kápolnában állott.

— Mi történt veled, testvérem, mondd, hogyan kerültél ide, és mondd, mondd, hogyan lehetnék segítségédre, mert látom, hogy beteg és sápadt vagy.

A lovas behunyta a szemét és halk hangon szólni kezdett:

— Én Gráciai lovas vagyok, a király legbüszkébb katonája. És Gráciai lovas rózsákat akart lopni és most meghal a bűnéért.

Luczilla tekintete a férfi mellére esett és rémülten látta, hogy az arannyal és csipkével gazdagon hímzett fehér dolmányka csupa merő vér. Szánakozva és kétségbeesetten közelebb hajolt a hallgató férféhoz és akkor látta, hogy a homlokán is vékony mély karcolás piroslik.

— Hogyan sebesültél meg ilyen nagyon, szegény testvérem? — kérdezte.

Gráciai lovas kinyitotta a szemét és szólt:

— Jöttem három napig, szüntelen vágatásban. Három napig lovagoltam s a lovam már csaknem összeroskad a fáradságtól, de én csak hajszoltam, üztem, míg a hegyek közé nem értem. Ejfélfelől megérkeztem a kolostor alá és a mikor leugrottam a nyeregből, csaknem összeestem a kimerültségtől. De nem pihenhettem, mert sietnem kellett. Reszkető karokkal felkapaszkodtam a kőfalra és csak mikor feljutottam, akkor éreztem, hogy irtóztatosan szédülök. A kőfal tetéjén nem láthattam, hogy mekkora mélység tátong alattam, de én nem is törődtem vele, mert nekem be kellett jutnom a kertbe. Akartam. Szerettem volna leküzni a falon, de a lábam nem talált támasztékra, nem maradt más hátra, mint hogy leugorjam.

S ha a pázsitra estem volna, nem is történt volna bajom, akkor most talán már vágthatnék le a síkságok felé. De a kőfal alatt, mint tudod, sűrű vaskerítés van. Esés közben éreztem, hogy mellettem egy kicsit előre bukom. Aztán egy pillanat múlva valami szúró fájdalmat éreztem, olyat, mintha egy hegyes vasrúd mélyen az oldalamba fúródott volna. Lábammal keresgéltem a földet, de nem találtam. Függye maradtam a levegőben. A mellemhez kaptam, mert rettenetesen, égő fájdalommal sajgott és akkor éreztem, hogy a mellemet előntötte a vér. Tapogatózni kezdtem s a kezem egy hideg és sima vasrúdon akadt meg. Feltéptem a dolmányomat és mikor egy kissé felfelé húzódkodtam a rúdon, kiszabadultam. Lassan leereszkedtem a földre és mikor leértem, a fejemet belevágtam a vaskerítésbe.

Aztán elvesztettem az eszméletemet és most a lépteid neszére ébredtem fel.

Luczilla időközben vékony fehér kendőcskét szorított a lovas sebére, hogy ne vérezzék anynyira.

— Rózsákat akartam a kertekből s a ró-

LISZT FERENC SZÜLŐHÁZA A SOPRONMÉGYEI DOBORJÁNBAN. (A násat most múzeumná alakították át).

MEDGYASZAY ISTVÁN ELSŐ DÍJAT NYERT TERVE.

SCHULEK JÁNOS MÁSODIK DÍJAT NYERT TERVE.

TERVEK A BUDAPESTI KÁLVIN-TÉR ÚJJÁÉPÍTÉSÉRE.

zsáknak életet akartam vinni és most meg kell halnom — mondotta panaszosan a lovas.

— Nem értelek Gráciai, nem tudom, micsoda életet akartál vinni a rózsák illatában?

A lovas felknyökölt és szomorúan körülnézett.

Valahol, lent, messze a hegyek alatt haldoklik egy kislány, a kis húgom. És szegényke tudja, hogy meg fog halni, de azt hiszi, ha fehér rózsákat hintenek az ágyacskájára, fehér rózsákat, a melyek fent nyitottak a kolostorkertben, akkor meggyógyulna.

— Szegény, szegény lovas — sóhajtott Luczilla. — Szólj, hátha segíthetnek még rajtad!

— Eredj a kolostorba Luczilla és hozz fehér gyöveget és hideg forrsvizet és mosd meg a sebetem. Akkor talán meg elindulhatok hazafelé...

Luczilla felállt és gyorsan, szolgálatra kész a kolostor felé sietett. Vissza-vissza nézett a lovagra és a szívében valami különös érzést érzett, valamit, a mi több volt, mint szánalom, valamit, a mit még sohasem érzett. Valami különös, valami csodafinom asszonyi indulat forgatta fel az imádságokkal, vezeklésekkel elaltatott szendergő lelkét:

Egy férfi — parancsolt neki... És érezte, hogy nem szabad engednie, hogy meghaljon a lovas, érezte, hogy az életét tudná adni annak a sápadt fiúnak az életéért, érezte, hogy Szent Margit minden rózsáját a lába elé tudná szórni...

A szerelem, a vad, a kétségbeesett, a párját féltő szerelem észrevétlenül, csendesen beosont a szívébe...

A sötétben botorkálva rohant fel a lépcsőn, tántorogva ért a cellájába és lázas és reszkető kezekkel szakította fel a szekrénykéje ajtaját. Egy pillanat alatt a legféhérebb vászoningek hevertek előtte és a fehér, ünnepi ingeket lázas gyorsasággal gyolcsosá tépte. Aztán vizet merített egy kőkorsóból és elfűlő lélekzettel szaladt vissza a rózsafák közé. És szegény kis Luczilla retegő szívével, kétségbeesett félelemmel közeledett a lovas felé, mert azt hitte, hogy meghalt a rózsátolvaj, a ki olyan csodálatosan, olyan melegen, olyan ellenállhatatlanul tudott neki parancsolni.

A lovas még élt. Ott feküdt mozdulatlanul a fűben és a melléből csendesen, melegen, lassan szívárgott a vér. És szomorúan, alig hallhatóan szólott a lovas:

— Talán ne is mosd ki már a sebet Luczilla... Az erőim pillanatról-pillanatra fogytak és ebben a sötét, szomorú éjszakában, ebben a reménytelen, vérfagyasztó fáradságban úgy érzem, mintha minden reménység elfogyott volna a szívemből. Jó lenne szépen, csendesen elaludni és jó lenne, ha valami nagyon halk, nagyon finom muzsika szólana a hegyek, vagy talán a felhők közül, jó lenne elaludni, vágyak, akarások, reményeségek és fájdalmak nélkül szépen, csendesen elaludni...

A kertben halálos csendesség fekszik, csak a tücsökök cziripelnek. Elhalón, szomorúan végtelen egyhangúsággal... Czirr... czirr... Hallo? ... Hosszú, unalmas, ostoba nóta, a melynek nincs kezdete és nincsen sohasem vége... Gyászinduló... Gyászindulója a korán elmülő nyárnak, a hirtelen hervadásnak. A harmatos, hideg leheletű halál ostoba, irtóztató, idegeket elkínzó szomorú muzsikája...

És Soror Luczilla ekkor szeliden fölfeje hajolt a lovagnak:

— Gráciai, nem szabad ilyen betegesen elmenned a kolostorból. Ha lóra ülsz, a vér hevesen megered a szivedből és te holtan érkezel meg a kis húgodhoz. Kérlek, hallgasd meg a kérésemet Gráciai lovas...

Egy kicsike kunyhó van a rózsákert végén, napokig sem jár arra senki. Én odaviszlek és ápolni foglak ott téged, éjtelt és italt fogok neked vinni és a tested visszanyeri majd az elvesztett erőt és én magam tépem le a rózsákert minden rózsáját és te büszkén és szépen fogsz visszatérni az emberek közé, mint egy király. A homlokodra hófehér rózsából koszorút kötök s azonkívül is annyi rózsát vihetsz el magaddal, a mennyit csak a paripád elbir. És ha akarod, engem is magaddal vihetsz Gráciai, én hűségeim és a lelkem minden szeretettel foglak követni... De ha nem akarod, akkor én itt maradok és te azért ne sajnálj engem. Akkor én tovább is mindennap imádkozni fogok Szent Margit hoz és boldog leszek, mert lesz kiért imádkoznom.

Gráciai lovas sápadtan és mozdulatlanul feküdt s az ajkai körül szelid és titokzatos mosolygás jelent meg:

— Gráciai lovas nem várja meg a virradást, mert még virradás előtt el kell mennie. Messzire kell mennie édes szép Soror Luczilla, nagyon, nagyon messzire, oda, a hová csöndes éjszakákban, tücsökmuzsikák csöndes éjszakákon a ti legtitkosabb, legáhitatosabb imádságaitok szállanak. De Gráciai lovas fent a felhők között nem felejtkezik ám meg rólad, hanem kérni fogja a ti szép, szelid szüzeteket, hogy bocsájtassék meg szegény, szerelmes kis Luczilla bűne ont len a földön...

A hold kikandikált a vékony felhőcskék mögül és ezüstös fényvel mosolygott le az apácára és Gráciai lovasra, a kik szerelmesen egymáshoz simultak.

— Szép vagy Gráciai lovas és a hangod meleg és simogató, hogy a lelkem megremeg tőle...

— Imádkozzál Soror Luczilla, — suttogta a lovas — hogy ne cziripeljenek a tücsökök, mert úgy érzem, hogy a szomorú, csüfolódó muzsikájuktól megbolondulok. Imádkozzál Luczilla és tépj rózsákat, fehér rózsákat, sokat, a legszebbeket, kösd csokorba és fűzd koszorúba őket, mert Gráciai lovas indulnia kell.

— Én tudom, hogy nem fogsz meghalni lovas, mert Szent Margit meghallgatja az én

könyörgéseimet és mi elmegyünk együtt, messze innen és boldogok, nagyon boldogok leszünk. Gráciai lovas felemelkedett és a megtört fényű szeméi a holdba meredtek:

— Megrészigített a rózsák illata Luczilla nővér... Megrészigített ez a nagy tavasz, ez a nagy, szent, mámoros tavasz... Vágyol a szerelemre, a férfira és az életre, pedig kis Luczilla mi roskor találkoztunk. Nem vihettek magammal... Megyek vissza a poros országúton, le a síkságok felé, pedig sohasem látom meg többé a síkságokat. Megyek, el kell mennem, mert felek ettől a csöndes kolostortól, ezektől a sötét, szomorú hegyektől és mert a kis húgom várja a rózsáimat.

— És most az apáca szólott:

— És én nem mehetek vissza az én fehérlelkű nővéreim közé és meg fogok halni... Hívós hajnali szellő rohant végig a kertben.

Luczilla a vérző, sápadt homlokú férfi fölé hajolt és az ajkai összetalálkoztak.

Gráciai lovas hunyta a szeméit és szólott:

— A te első csókid és az én utolsó csókod Luczilla!

Hajnalodott. A seb már nem vérzett, de Gráciai lovas alig tudta nyitva tartani a szeméit, mert a halál fáradsága már ott ült a homlokán.

A haját rózsakoszorú övezte és a föld körülötte tele volt leszáradt rózsákkal.

— És szólott a lovas:

— A nővérek még nem ébredtek fel... Nyisd ki a kaput Luczilla és vezess el a lovamhoz. Ott áll a kőfal mellett. Rád támaszkodom és te fölségítsz a nyeregbe. A gyolcsdarabokat összekötjük, kötelet csavarunk belőlük és te odakötsz engem a lóhoz.

— Az apáca engedelmessékedett, felségítette a lovagot és megindultak.

— És Gráciai lovas felült a lovára és a feje a mellére hanyatlott...

— Hová mész Gráciai? — kérdezte Luczilla sírva.

Gráciai lovas nem válaszol. Az arca fehér volt, mint a viasz és messze a síkságok felé nézett.

A paripa lassan megindult és Luczilla neki-támaszkodott a kőfalnak és nézte, a mint Gráciai lovas rózsakoszorúval a homlokán eltűnik a hosszú, szeszélyesen kanyargó lejtőn.

Sokáig állott így... A kápolnában megszólalt a harang.

— És az apácák mentek a hajnali misére, de Luczilla nem félt, nem szégyellte magát... Felemelt fővel, fenséges nyugalommal az arcán indult a kapu felé.

A Szerlem látogatta meg Luczillát. És a Szerlem erre az alkalomra egy haldokló lovas alakját öltötte magára, a ki csak egyetlen éjszakára jött, és elment mindörökre...

— És szegény Soror Luczilla érezte, hogy megfagyott a szíve és hogy meg kell halnia. Lehajtott fejjel, alázatosan megindult a letarolt rózsákert felé.

Aznap hajnalban az emberek egy fehérlovas harczost láttak az országúton csöndesen lépgetni. A fejét a mellére horgasztotta és a homlokát rózsaszoszorú fonta körül...

BALASSA BÁLINT FIA.

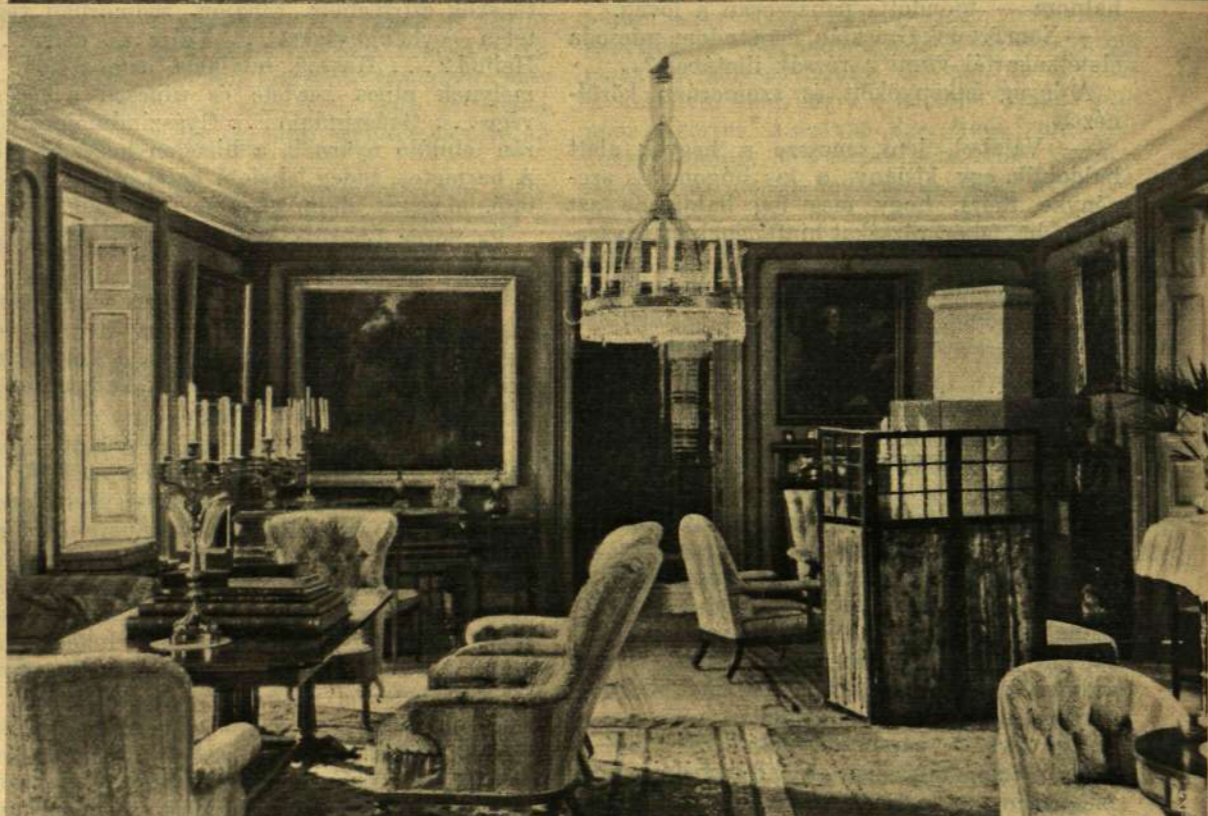
Minél elevebb a nemzeti élet, minél erősebb a nemzeti közszellem, annál mélyebb és igazabb szokott lenni a nemzeti kegyelet. Ha valamikor, úgy a XVI. században, a legmagyarabb korszakban virult igazában a nemzeti szellem, a hamisítatlan magyar érzés. Ha e kor irott emlékeit lapozgatjuk, csodálva látjuk, minő erővel, mily megható módon szólal meg a nemzeti kegyelet egy-egy nagyhirű emberünk halálakor. A levelek egész serege siratja egynémelyikét. A nemzeti fájdalom, az igazi részvét költőket és írókat teremt, a kik nem üres szókat, hanem szívből fakadt hangokat hallatnak. S ki merné állítani, hogy az egyesek lelkivilágának e megnyilatkozása nem a nemzet lelkivilágának a lüktetése?

Az 1594. év tavaszán korának és nemzetének legnagyobb költője, Balassa Bálint vett búcsút a földi élettől. Lelke isteni szikra volt, mely századoknak adott világosságot és melegséget. Ismerte és olvasta őt mindenki. Ha valamikor, úgy most volt az ideje a nemzeti részvét és a kegyelet megnyilatkozásának. Hiszen Magyarország a legnagyobb szellemét és tehetségét veszítette el! Keressük az egykori levelekben, keresve keressük a nemzeti kegyelet megnyilatkozását, és seholy találgatunk rá. Pedig Magyarország színe-java ott forgolódott a haldokló költő körül, s a jövőjét sirató Rimayn kívül még sem akadt magyar, a kit a veszteség fájdalma szóra készített volna. Mi ennek a nyitja? A nemzet Balassában csak a bűnös és könnyelmű embert látta. Hogy költő is volt, hogy szellemével valamennyi kortársát fölülmúlta, ezt abban a korban értékelni még nem tudták. Csak egyetlenegy olyan ember akadt széles Magyarországon, a ki tudta, érezte, hogy Balassa Bálint értékre, szellemre korát messze túlhaladta, s ez az ember maga a költő volt!

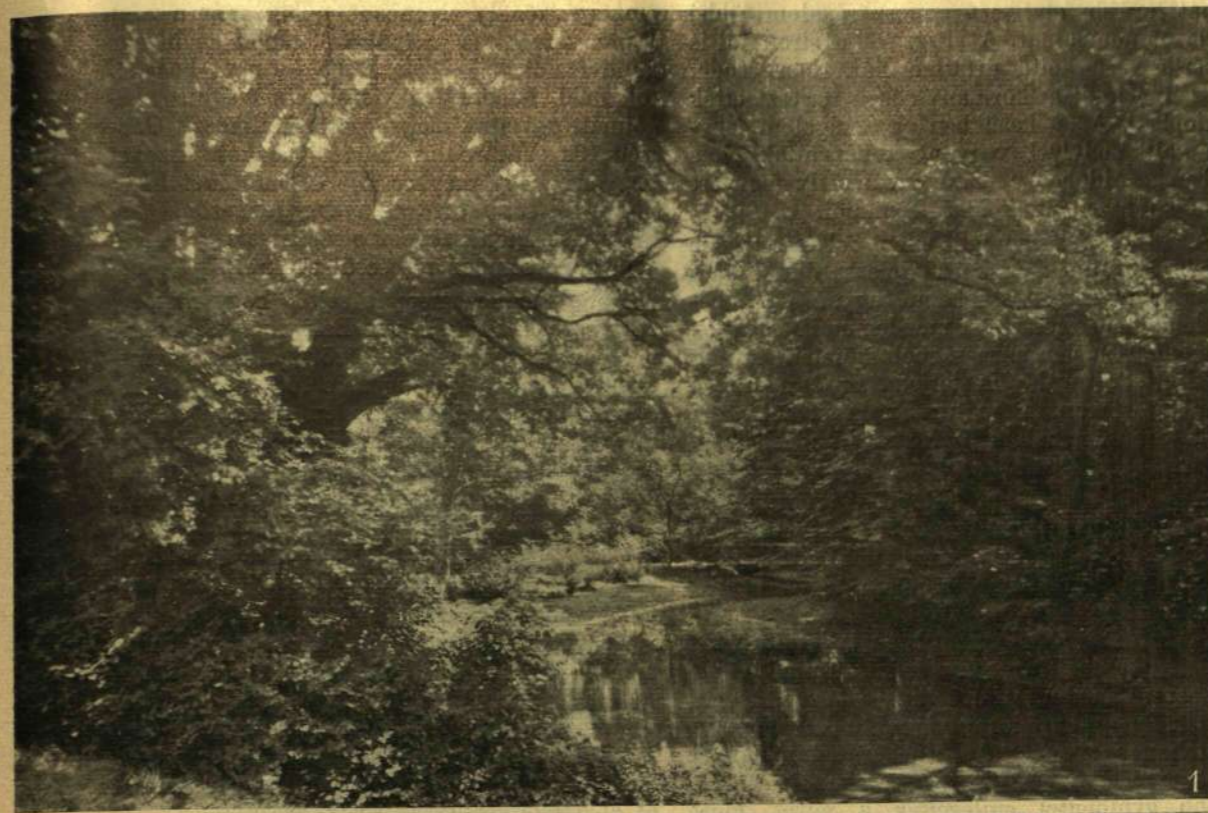
A XVI. század alkonyának nagytudású krónikása: Gabelmann mester, a magyar nemzetnek leghűbb és legigazabb barátja volt. Német ember a magyar nemzetről oly alaposan írt, s oly szeretettel, mint ő, sohasem írt. Sas-szeme még a legutolsó szabad hajdúban is meglátta, mi benne a kiváló és az értékes. Gabelmann mester — mint megbízott krónikás — ott volt Esztergom megszállásánál. Folyton a magyarok közt forgolódott; mert hisz Balassával együtt minden valamirevaló magyart jól ismert. És ez a kiváló magyarbarát 1594 június hó 3-án fölsorolva az ezen napon megholtakat, naplójába e szókat veti: «Perierunt Valentinus Balassy, Hungarus sed impius» etc. Meghalt Balassy Bálint; magyar volt, de istentelen!... Ime az első és biztos följegyzés Balassa Bálint halálának a napjáról. Gabelmann e följegyzése azonban más szempontból is figyelemreméltó. Határozottan azt bizonyítja, hogy Balassa a halála előtt is csak olyan életet élt, mint előbb. Azaz, hogy az esztergomi táborban sem fárasztotta az eget imával, hanem kedvére mulatott, dorbézolt és szerelmi kalandokra futkosott. Alkalom az ilyenekre elég kínálkozott neki; mert hiszen a táborban ezer és ezer nő akadt s Illésházy naplójából tudjuk, minő élet folyt ottan.

Gabelmann mester *impius* szava értenünk engedi, miért nem nyilatkozott meg a nemzeti kegyelet és részvét Balassa halálakor. Mindenki csak a bűnökkel bőves embert nézte benne! Az emberi gyarlóságokat megbocsátani neki nem tudták. Évek hosszú sora kellett ahhoz, hogy ezeket elfeledjék, hogy az maradjon meg belőle, a mi szép és dicső. S mikorra ez az idő elérkezett, Balassának egykor ünnepeit s bőven megsiratott vitézlő társait a nemzet már régen elfeledte. De a költőnek csak akkor kezdett a hárs fesleni! Csak akkor látszott igazában, minő mély barátját vágott magának az örökkévalóság mezején.

Balassa Bálint holttestét a hóba borult Kri-ván-hegy aljába, a kis Hibbe városkába vit-

1. A KASTÉLY BELSŐ UDVARA. — 2. SZALON. — 3. A MINISZTERELNÖK PIHENŐJE.

1. RÉSZLET A PARKBÓL. — 2. A MINISZTERELNÖK DOLGOZÓ-SZOBÁJA. — 3. A MINISZTERELNÖK CSALÁDI KÖRÉN.

A HÉDERVÁR-KASTÉLYBÓL.

ték. Ott pihent az édesapja, oda vitték (néhány nap múlva) a kedves öcsését: Ferenczet is. A nagy költő tehát Hibbe városkában aludta álmait. Azaz hogy ott pihent, a hol nála jobban senkit sem gyűlöltek. A míg élt, s a míg a hatalom a kezén volt, a hibbeiek csak félték és gyűlöltek őt. Most, hogy a föld alatt pihent, már panaszkodni is mertek ellene. A jó hibbeiek ugyanis fölvezették magukat az útra, s Prágában Rudolf császár előtt szórták a vádat arra, a ki már nem védhette magát. A vádaskodásban akadt igaz is, meg hamis is. A hibbeieknek különösen fájt a Balassától kiadott erdőtilalom, mert a kecskéiket nem volt hol legeltetniök. Aztán a mezeik és a malmuk elfoglalását is féltették. De a legnagyobb sérelem mégis a torkukon esett. A királyhoz beadott panaszukban ugyanis azt mondják, nem ihatnak, nem mulathatnak ott, a hol kedvük tartja, hanem csak a Balassák korezmáján.

Bizonyos, hogy a hibbeiek jól kiszélelték az időt és a helyet a panaszukra. Rudolf császár jó szívet hallgatá őket, s mivelhogy Balassa Bálintot már nem vonhatta kérdőre, haragjának a derekát Böki Paczóth Andrára és Paczóth Ferenczre irányította. Ez a két Paczóth — a mint tudjuk — Balassa Bálint két derek nővérének a férje volt. És az ő kezükre adatott a költő egyetlen árvájának a gondozása. A mint Paczóth András a király dorgáló leveléből megtudta, hogy a hibbeiek az ő megkerülésével Balassa Bálintot is, meg őt is méltatlanul adták be a királynak, éktelen haragra gyulladt. Nem jó az ilyet játékra venni, — gondolta magában. S menten el is határozta, hogy a hibbeiket megfenyíti, ha szintén a nevében és a hírében megkisebbedik is. A huszáraival vagy tizenhat hibbei polgárt, a kik a dologban ludasok voltak, maga elé hozatott. Meglátván köztük a mestert: Szár György urat, ily szókat vetett hozzá: Bestye kurafi, rabló, mért árultál el, mért kerültél meg a hibbeiek panaszával? A megszeppent Szár György alig motyogott valamit, már a dereken érezte magát s számlálgathatta a somfabot suhogását.

Paczóth aztán törvényt látottat a tizenhat polgár fölött, s a törvény bűnösöknek találta őket. A látszat kedvéért aztán megköstöltatta velük az árestom gyönyörűségeit. Majd hazabocsájtván őket, az udvarbírójával kikéltette Hibbében, hogy ha még egyszer vádaskodással állanak elő, semmiféle királyi mandátum meg nem menti őket. Úgy elbánik velök, hogy a csesemőik szájában még az édesanyjai tej is keserűvé válik.

Ezt már a hibbeiek sem vették tréfára. Újra a királyhoz fordultak panaszukkal, s búslutokban azt a bolondot mivelték, hogy fegyveres támadást intéztek Paczóth szolgálai ellen. Aztán egész kis csatát vívtak egymás között. De a szegény hibbeiek, bármint fonták is az inukat, gyöngébbeknek bizonyultak. Így aztán több halott hátrahagyásával megszaladtak. S azzal a szomorú tanultsággal vártak az ügyük tavaszát, hogy bizony nehéz dolog a békának a dér.

Ime ilyen dolgok folytak ott a nagy költő sirja körül. Ha a zűrzavar, a civakodás és a hadakozás hangja lehetett volna Balassa Bálint sírjába, bizonyára meglepődéssel és örömmel hallotta volna! Mert mindentől etekintve, meggyőződhetett volna, hogy kis fiának a sorát kemény kezekbe helyezte.

És Balassa Bálint kis fia: János nagyon is rászorult az eféle támogatásra. Hiszen az apának minden botlása, minden csügghőben levő pöre s adóssága ez ártatlan fiúcskát nyomta. Egyik kései levelében írja Balassa Bálint, Ernő királyi herczegnek a maga és az öcsese nevében: «Jól tudjuk a mi balsorsunk és végzetünk igaztalanságát. Ez ellen nem használ sem az érdem, sem az igazság. Épp azért panaszlatam tűrjük ostromozását!»

Míntha csak egyetlen fiáról irta volna e szókat, úgy rá illett arra. Az apa sorsának a gyásza és a gondja ugyanis a fiút is verte. Már a bölcsőjét is átok és rágalom szálldogálta körül. Azon század legnagyobb szelleme volt az apja, a hős Dobó István leánya meg az édesanyja. Két oly név, mely az utódnak nagy tőkét, egész életre kiható szerencsét és hirt szokott jelenteni. A két nagy név azonban a kis Balassa Jánosra csak átkot, szűgyent s később bűt hozott. Még gondolkozni sem tu-

Hajós Henrik, az osztrák úszóbajnokság magyar nyertese.

dott, már világgá kiáltották, hogy beestelen házasságból született, török fattyú. Édes anyját maga a király is *consobrina* néven nevezte. Aztán a világi és az egyházi törvény a szülői házasságát verfertőző kötésnek mondá! S miért mind e szégyen és gyalázat? Arra fakad a felelet, hogy Balassa Bálint az unokatestvérét vette nőül! Ez volt a legnagyobb büne! Pedig abban a korban ezt több magyar úr is megtette, sőt az uralkodóház tagjai is elkövettek ilyen házasságot. De őket nem üldözte úgy a balsors, mint Balassa Bálintot, s így nem is kerültek pellengérré.

Mikor a kis Balassa Jánosnak először nyitak az ajkai szóra, a szülői már elhidegédtek iránta. Édesanyja csakhamar ott is hagyta őt s új férje oldalán keresett magának örömet. Nemsokára az apa is búcsút adott kis fiának. Lengyelországba ment, a hol évekig járt-kelt s mulatót. S mikor 1593-ban visszajött, akkor sem a családi tűzhelyet kereste, hanem Bécs és Pozsony mulatóházait. Fejlődő fiacskája fölött tehát csak a két nővér szeretete örködt. Balassa Bálintnak csak akkor jutott eszébe a fiacskája, a mikor az esztergomi táborban a halállal vívódott. Utolsó óráján aztán Mátyás királyi herceg jóindulatába ajánlotta a fiát.

Hát ezzel a jóindulattal nem sokra ment volna a kis Balassa János. Többet ért neki a két Paczóth védelme és nagynénjeinek pártját ritkító szeretete.

Alig hogy Balassa Bálint a szemét behunyta, fiának a csekély örökségét már elfoglalta Balassa Zsigmond. Azt hirdette, hogy Balassa János nem örökölheti az apja vagyonát, mert beestelen házasságból született. Paczóth András és Ferencz azonban a feleségeik és a kis neveltjük nevében törvényre szólították Balassa Zsigmondot. A prókatori teendőket a derék Gálffy János uram vitte, a kinek aztán sikerült a kis árva ügyét dülőre hoznia. E pör alkalmával igen fontos iratok kerültek elő. Ezek között a legfontosabb — melyről eddig irodalmunk mitsem tudott — az az iratsomó volt, mely Balassa Bálint házasságának érvényességéről szólt. E szerint Bálint a szentszéknek az ő házassága ügyében hozott marasztaló ítéletét megfellebbezte, s a római szentszék e marasztaló ítéletet megsemmisítette s Balassa Bálint s Dobó Krisztina házasságát szentszéknek és érvényesnek ítélte! A kis Balassa János nem beestelen házasságból született s nem is volt török fattyú.

De hiába mondta ezt ki a legfelsőbb fórum, a kormányzások úgy tettek, mintha a szent-

szék ítéletéről mit sem tudnának! A hajszá tehát tovább folyt, s a gonosz rágalom többé soha el nem aludt. A sirig, sőt a siron túl is kísérté az a költő ártatlan fiát. Nem csoda, hiszen maguk a kormányzások terjesztették legjobban. Az ő kezükben ez a rágalom fegyver volt, melylyel vagyonát kőbözhattak el, s abban az időben a kamarák az ily fegyvert nem könnyen adták ki a kezükből.

A Balassa Zsigmond ellen folytatott pör befejezése után a kiskorú Balassa János édes atyja hagyatékát visszakapta ugyan, de a becsületét nem egészen. A mendemonda ugyanis, hogy ő beestelen házasságból született, tovább is kísértett, tovább is terjedt. Így sokott ez lenni a világban. A jó hírek lassú a lépése, de a gonosz rágalom a piszkos áradat sebességével rohan s áraszt el mindent.

A kis Balassa János különben a nagynénjei szerető szárnyai alatt szépen növekedett. Nagy gondokkal nevelték őt. Már korán jelét adta, hogy nem mindennapi tehetség rejlik benne. S a reménység, a mit övéi hozzá fűztek, évről-évre fokozottabb mértékben teljesült. A kis Balassa János fogékony lelkű, kitünő eszű, megnyerő modorú ifjú lett, s az övéi szentül hitték, hogy az édes atyjának a szelleme ad visszhangot benne. Az ifjú aranyhíre aztán messze-messze elszállt. S a rokonok, a kik előbb gyűlölettel emlegették a nevet, most szeretettel közelgettek hozzá. Jó híre s kedvesége elért Dobó Ferenczhez, édes apjának legnagyobb ellenségéhez is. S csodák csodája! A rettegett nagybátyja, Magyarország bányavidéki generálisa, az ünnepelt hős és dúsgazdag főúr egyszerre csak ott termelt az ifjú Balassa János mellett. Aztán mindég sűrűbben és sűrűbben jött. És elborult lelke az ifjú mellett megifjodni látszott. Úgy tetszett, hogy a sok sebet, a mit a sors és az emberek ütöttek Dobón, a fiatal Balassa egy kötéssel befőtte. Dobó látta, hogy az ifjú az ő véréből való vér, egy töről való rózsza — s így ő nincs többé egyedül. Ezért fiának tartotta, fiává fogadta s atyja helyett ő volt azontúl az atyja. Már ez időtől minden adománylevelében Balassa Jánost tételi be örökösének. Erte dolgozik, érte fáradozik. Hatalmas úrrá, a hazának hasznos fiává akarja őt tenni.

Mikor Balassa János a 15-ik életéve felé járt, Dobó Ferencz a kor szokása szerint a külföldi egyetemre küldte őt. Mivel Dobónak Boroszló városában több ismerőse akadt, oda küldte Balassát a nevelőjével együtt. Itt tanult, itt élt a tudománysozomjas ifjú.

Ezalatt Dobó, gyakorta járva reá a betegség, elkészíté végrendeletét. Roppant vagyonát teljesen a fiatal Balassa Jánosra hagyta. Ő maga írta, hogy ezt atyafiai zeluzából és szeretetéből teszi. Viszonzásul az ifjú Balassától csak azt kívánja, hogy megbecsülje, a mit neki hagy s könnyelműen el ne költse.

HÁZBEOMLÁS BUDAPESTEN A SÁRKÁNY-UTCÁBAN.

Jó tanácsadókat is rendel neki a leghivebb emberei közül; olyanokat, a kik már a nagy Dobó Istvánt is szolgálták. «Jobb és hivebb gondviselőket — írja Dobó — nem hagyhatok neki, hanem régi, jámbor s megihitt szolgálóimat, úgymint megnevezett Malikóczy Gábori és Vársárhelyi Tamás deákot. Azokat hagyom, hogy megbecsülje és intésüket hátra ne vesse, sőt megfogadja engedelmösön.» Aztán végső óhajtasásképen e szókat írja: «Énnem koporsómban is becsületünkre legyen»...

Dobó Ferencz nem is sejté, hogy mikor e szép sorokat írta, Balassa Bálint nagytehetségű fia már az őseihez költözött. A nagy reményekre jogosító ifjú ugyanis 1601 decz. 18-án, tizenhatéves korában, hirtelen elhunyt. Sokáig tartott, míg e gyászos hír Boroszlóból Dobóig ért. Innét van, hogy csak a következő év márczius 14-én temetetéet őt el a megtört Dobó a boroszlói Szent Magdolna egyházába. Diszes márvány sírban, is állították neki s rávésette, hogy szeretetből emelte ezt neki a szomorú és megtört Dobó Ferencz.

Az ifjú Balassától Dobó Ferencz utolsó reménye szállt a sírba. A búbanat és a betegség aztán annyira elgyötörte, hogy még új végrendeletet sem készíthetett. Szept. 15-én ő is megtért az Urához. Mint a magyar protestánsok legnagyobb védőjét s jövendőjét temette őt el a felekezete Sárospatakon.

A mint Dobó halálának a híre Bécsbe ért, a kormányzások megint a régi nótával álltak elő. Dobó végrendelete — írja az udvari kamara — érvénytelen; mert Balassa János verfertőző házasságból születvén, nem örökölhét. Különbö is már meghalt. A mi az ifjú Balassa Jánosnak javait illeti, az is a kincstárba száll, mert atyjának Balassa Bálintnak verfertőző házassága sohasem törvényesített.

Ilyen nézetben volt a magyar kancellária és a pozsonyi kamara is. Úgy látszik, e kormányzások sehogysen akartak arra emlékezni, hogy Balassa Bálint házassága úgy a római szentszék, mint a király részéről törvényesített. Pedig az erre vonatkozó hivatalos iratok ott heverték a levéltárban!

Végre is a szeptesi kamara világosította föl a bécsi kormányzásokat. Balassa Bálint — írja a szeptesi kamara — ő felségétől kegyelmet kapott. Ez a kegyelemlevél ott van az udvari kamara levéltárban. Orli Miklós tanácsos a saját szemével látta. Balassa Bálint házasságát különben maga a római pápa is törvényesítette! Mikor pedig ez a Bálint meghalt, János nevű fiát Dobó Ferencz örökösévé tette, s ezt az intézkedését ő felsége is jóváhagyta. A mi Balassa János anyai örökségét illeti, Dobó Ferencz ezt nem ragadta magához. Dobó Krisztina ingóságait ugyanis lepecsételt ládákból a pataki levéltárban őrizik.

A szeptesi kamarának ez a fölvilágosítása nagyon kellemetlenül érintette az udvari kama-

rát. Hiszen be kellett látnia, hogy a verfertőző házasság meséjével nem kaparíthatja meg Balassa János hagyatékát. Ez a mese eddig is csak arra volt jó, hogy Balassa Bálint életét vele megkeserítse, s hogy ártatlan fia poharába mérget csöpögtessenek.

Az udvari kamara azonban könnyen vizsgálta magát. Ott volt Dobó Ferencz reneteg hagyatéka, tehát arra vetette magát, azt tartván, hogy a kepe mellett legkönnyebben kalászt gyűjtenie. A minthogy úgy is volt.

Takáts Sándor.

HETESY VIKTOR.

Bács-kossuthfalvai református lelkész, ez évben ünnepi lelkézi szolgálatának 40 éves jubileumát. Kevésbé ismert név a szekuláris, de annál ismertebb az egyházi irodalomban és társadalomban.

Egyházi beszédei és imái részint eredetiek, részint a nagy francia egyházi irodalom magyarra fordított jeleségei, kötetekre mennek (tiz kötet); ezeken kívül mint állandó munkatársa az egyházi lapoknak számos egyház-társadalmi értekezést írt, melyek időközönként apróbb füzetekben is megjelentek. Közkezdelt-ségű katedrai szónok, gyengéd, lágy hangja behatol a lelkekbe, de tud elragadó is lenni. Legközelebbi póstyéni időzése alkalmával a fűrdőigazgatóság felkérésére, királyunk 80-ik születési évfordulóján oly hatással beszélt, hogy a nagyszámú előkelő közönség szűnni nem akaró tapsokkal és éljenzésekkel jutalmazta a lelkes szónokot.

Irodalmi működését a *Közpapok Lapja* már ezelőtt 20 évvel méltányolta arcképének és életrajzának közlésével.

Társadalmi kérdésekről különféle lapokban megjelent fejtegetései és tanulmányai nagy számmal jelentek meg, s a déli megyék kedvelt lapjának, a «Bácsmegegyés»-nek ma is kedvelt tárcza- és vezérezékirovója.

Katedráján kívül még két foglalkozása van: a kertészet és a zene.

A hová ment — (40 év alatt három egyházban szolgált: Dráva-Pok, Csúza, Kossuthfalva) mindenütt kopár kertet talált, s mindenütt egy kis paradicsomot alkotott. — Sokat ad a papi tisztességre beszédben, modorban, öltözködésben. «Járj tisztán, ne nyalkán» ez az ő shaksperei elve, de csak addig, míg a kertje rá nem szól. A kert első hívó szavára, alkonyat felé, leveleket minden nyalkaságot, felölti a kertész-zubbonyt és kalapot, ezek a kerti egyenruhái; könyv helyett fűrés, sarló, metszőkés, raffia, ezek a fegyverei, — nyes, fűrészel, hernyóz, kaecscsoz, olt, metél, bujt, szemez; minden szerszám úgy áll a kezében, mintha egész életét a kertben töltötte volna. De meg is lehet nézni a keze munkáját, mikor a szarmózáival, dinnyéivel és fűgével dicsekszik, mint egy Diokleziánus császár, vagy körülvezet a parokhiát és templomot koszorúzó gyönyörű liget árnyékos fái és illatos bokrai között; mert ez mind az ő esze és lelke műve; izlésének és munkásságának emléke, csak úgy, mint kötetekre menő predikációi. Nem hiába mondta róla a foki polgár, a kit nagy igyekezettel, de nagy hiába fanogattott a kertészkedésre: «Há' iszen könnyű kigyel-

mednek, mert ha a pipaszárját szúrja is le a földre, abból is cseszesnyefa nevelkedik.»

Mi is azt mondjuk: könnyű neki, mert tanulnia sem kellett, vére-fajja hajtja rá; ez a tudás apai anyai öröksége neki. Atyja Hetesy Dániel volt kiskun-halasi nagyérdemű igazgató-tanító, kinek arcképét és életrajzát szintén jubileumi alkalomból, lapunk ezelőtt 25 évvel (1887. évfolyam 15-ik szám) közölte. Az öreg úr is szívesen nyújtott jó embereinek segítséget és oktatást is a kertészetben; a vér nem válik vízzé: jubiláló fiát is ragadja ez a szenvedély, mert akárhová megy atyafit látogatni, első gondolja megvizsgálni a kertet, de még ennél is előbb a gazdát, ha nincs mindjárt kéznél ama bizonyos zubbony és kalap.

Hát még a zene! Mert szép a kert Józsefnaptól Szent Mihályig, de mit csináljon az ember Szent Mihálytól Józsefnapig a hosszú estéknek? Ezt gondolta el, s erre készült el már gyermekkorában, egyszersmind jól megvetette fundamentumát a téli hónapokról való gondoskodásnak különféle zenetanulmányaival. Nem zene-tanárként! Sohasem szorult ő külső segítségre. Mindezekben nem olyan virtuóz, mint a kertészetben, megelőztek az arany középszerűséggel, de tudja mind; magától tanulta! — Magától tanulta, de hát miért tanulta valamennyit? Kétségkívül rátermettségből, maga mulatságára kezdetben, aztán időtöltésből a téli hónapokra, és folytatta tovább előrelátó számításból. — Annyi ija-fia unokája lesz: hát ő ezeknek a pacsírtáknak egymás után hordassa a hegedű-mestereket és zongora-kisasszonyokat Budapestre? Mit! Inkább maga megtanulja valamennyit, aztán a gyerekek válogathatnak benne, kinek mi tetszik! Nézzék azt a kis babát oda lenn! Egy óra alatt egész csardást vagy valcert megtanul hangjegyből is, hallás után is.

A politikában is tett kísérletet (nem a kisbaba, hanem a nagypapa). Ritka az a pap, a kin ez meg nem esik. Ő rajta is megessett két ízben. Egyszer pályája kezdetén szigetvári barátai képviselőjelöltül léptették fel, de a választópolgárok akkor kevesellék, a mit programjában ígért. Utána 30 év múlva egész bizalmas körben, csak egy repülő szóval nyilatkozott, hogy ő nem foglalkozik politikával, ő helyette Tisza István gondolkodik; most meg ezt sokallták meg a választópolgárok igen nagyon.

Azóta letett a politikáról, s beállott hivatalos nagypapának, s időről-időre fog magának egy-egy unokát, a kit épen zenére tanít.

NAGYPAPA CZIMBALMOZNI TANÍTTJA A KIS ILONKÁT.

HATSZÁZÉVES FRESKÓKÉPEK.

A Marosvásárhelytől alig másfélkilométernyire fekvő Marosszentanna XIV. századbeli ódon fatornyos temploma már régóta képezi a régiségbuvárok élénk érdeklődésének tárgyát. Orbán Balázs ismert «Székelyföld leírása»-ban ezeket írja róla: «Szentannán egy igen érdekes régi egyháza akadunk, melyben minden későbbi elidomtalnitása mellett is egy régi román ízlésű műemlékre ismer a régész. Ez a reformátusok egyháza, melynek 10 lépés hosszú s ugyanily széles szentélye félkör apissal, ta-

gozottan, egyszerű donga boltozattal és köríves diadalívvel bír. Ablakai mind átalakultak, de megvan ma is az evangéliumi ádalon a köríves szentségfülké, melyet igen csinos román ornamentika jellegű mutató párkányzat keretel körül. E szentségfülkén, a hol egy másik vakalakítású üreg van a falba vájva, mely fenékén mindkét oldalon kiöblösödik, ez valószínűleg rejtékely vagy edényfülke volt.»... «Az egyik oldalon megvan a hosszszentély falába mélyített 5 láb széles, köríves záródó papi szék (Chorsthul), minő csak a legrégebbi egyházaknál fordul elő!

Hogy ezen érdekes templomot mikor építették, arra vonatkozólag megbízható adatokat szolgál Benkő Károly «Marosszék ismertetése» című művében, a hol a következőket írja: «Hogy Marosszentanna már XIV. században önálló egyházközség volt, azt a pápai dézmák regestrumából láthatjuk, hol az 1332. évi rovatában a 617. lapon ekként van bejegyezve: «Paulus Sac de Sc. Anna selo 4.» Továbbá még e néven a 733. és 763. lapon!

A reformáció idején ez a templom ép úgy, mint a katolikusok összes marosszéki templomai a reformátusok kezére került, a kik azokat a maguk egyházi szertartásának megfelelőleg átalakították, illetve egyszerűbbé tették. Első dolguk volt természetesen, hogy a fal-festményeket eltüntessék s ezért a falakat mésztéggel vonták be. Ez a mésztéggel, mely a *temperafestésű* freskókat csodálatos módon konzerválta, néhány év előtt mállani kezdett s ekkor jöttek rá, hogy képek vannak az oltár mögötti falon. A műemlékeket gyűjtő bizottság kiküldte Pethely Gyula művészönvendéket, a ki nagy ügyességgel és kitartással hántotta le a mésztéggel a falakról. Az oltár mögötti falon, a templom bejáratával szemben az egyik képről sikerült a mésztéggel lehántani, úgy, hogy ez a kép talán még jobb állapotban került felszínre, mintha nem lett volna körülbelül 500 éven át mésztéggel bevonva.

A képeket minden valószínűség szerint a XIV. század elején festették. Ha a marosszentannai freskókat összehasonlítjuk e kor freskóival, például Giotto tanítványának Duccio di Buoninsequa egyik képevel (Mária Jézussal és angyalokkal), rögtön szemünkbe tűnik nemcsak a kompozíció, de az egyes alakok közti hasonlatosság is. Az istenanya fejartása, az ovális arczok egyforma megrajzolása s egyáltalán a természet mélyebb megfigyelése nélkül primitív, de a gót művészet mervességéhez képest már némileg fejlett festés, eléggé bizonyítják, hogy a képek ezen korból származnak. Az egyik szentannai freskó (melyet itt bemutatunk), mely az istenanyát ábrázolja lebegő, térdelő és zenélő angyalok csoportjában, teljesen az akkori művészet színvonalán áll. Az arczoknak e képen is egységes karakterük van, de azért már látszanak a képen bizonyos individualizációra való törekvés nyomai.

Hogy ki volt ezen freskó festője, arról semmi nemű feljegyzés sem maradt fenn. Valószínűnek látszik az a feltevés, hogy azok nem eredeti festmények, hanem a kor művészetéhez képest nagyon ügyes kópiák, miket szerzetes barátok készíthettek a XIV. század végén vagy a XV. század elején. És az is majdnem kétségen kívül megállapítható azon kor képeivel való összehasonlítás alapján, hogy nem egy képről másolták le azokat, hanem az egyik képről, például Cimabue-képről az egyik, s talán egy Buoninsequa-képről egy másik alakot másoltak le s így egy szintetikus kópiának igen érdekes formájával állunk szemben.

Turnowsky Sándor.

REZÁNOV.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Atherton Gertrude. Angolból fordította Esty Jánosné.

Elena Castro nyomon követte barátinőjét, de szintén egy lovag karján, nehogy megzavarja a leány csevegését az érdekes idegennel. Hívós és üdítő volt az éj. A dombok feketén váltak ki a magas kaliforniai égbolt tündöklő fehérségéből. A Presidió udvarára, hosszú, két árnyékot vetődének, melyek mintha az öböl két vizéről vetődének vissza. Rezánov és Concha a «corridor» végében telepedtek le.

SZENT PÉTER.

SZÜZ MÁRIA ANGYALOK KÖZÖTT.

HATSZÁZ ÉVES FRESKÓK A MAROS-SZENTANNAI REF. TEMPLOMBAN.

— Szokás önöknél — ez a nagyon is anyagiás kifejezése a csodálatnak? — kérdezte az orosz.

— Ez egy igen régi hagyomány nálunk, de nem gyakran követik. Mástkülönből nem is lenne oly becses. Midőn valamely favorita felkelteti őket tánczával, azzal az elismeréssel halmozzák el, mely legbecesebb szemeikben, aranytal, ékszerrel. Nekünk leányoknak nem szabad csak úgy egyszerűen visszajuttatnunk e tárgyakat, csak később, midőn már tulajdonosaik majdnem elfeledték az esetet, szolgáltatjuk vissza valamely furfangos módon. Miután ön, sennor, azonban nem kaliforniai, bátorodom önnek e tárgyat most egyszerűen visszaadni.

Es ezzel odanyújtotta a kis aranykulesot.

— De azért ép oly hálás vagyok érte. Tudom, hogy önkéntelenül ajánlotta fel nekem és ez büszkeséggel tölt el.

Rezánov ügyetlenül átvette tőle, nem merete ráerőszakolni, azonban hirtelen heves vágyat érzett a leányt valamivel megajándékozni. Letépett hát egy esomé rózsát a lugasból és ölébe tette.

— Sajnálattal láttam, hogy ön nem tűzött hajába rózsát ma este, — szölte. — Gondolatban mindig önhöz tartozóknak tekintem a rózsákat, nem tűzne most egyet hajába?

Concha kettőt is beletűzött, egy harmadikat pedig keblére. A többi szorosan kezében tartotta. Rezánovnak csak most tűnt fel, mily halvány és fáradt.

— Ön fázik és nagyon fáradt, — suttozta, szemeivel szeméit keresve. — Táncza elbűvölő volt, de reményem, nem egyhamar ad rá alkalmat, hogy férfiszem ennyire megbámulja. — Keze, a mint a rebosot megigazitotta vállán, megérintette a leány kezét. Ott felede és ő ijedten, tágranyított szemekkel nézett fel rá, kis, tehetetlen házinyulacsára emlékeztette, a mely csapdába került és heves szájalomérzés járta át szívét. Felkelt és karját nyújtotta neki.

— Bűn volna önt tovább is itt künn tartanom. Tűnjék el és feküdjék ágyba. En is haza szállítom társaimat, most magam is fáradt vagyok.

XI.

Néhány napig nem találkoztak, Rezánov ugyan megtette nála a szokásos látogatást, de csupán rövid ideig időzött a Presidióban. A tengerész-tisztek résztvettek néhány ott és a misszióban rögtönzött táncmulatságon, ő azonban kimentette magát, gyengélkedést hozva fel ürügyül és csupán azért hagyta el a hajót, hogy Luis Argüello társaságában sétalovaglást tegyen fel a dombtetőre, vagy lent, a tengerparton.

Sohasem érezte azonban magát jobb egészségben mint most. Már egy hét lefolyásával elmúlt bágyadsága, arca nyomorult, egész lénye megifjodott, még a nyomorult hajós-népen is meglátszott a változás. Gyakran szabadságot kaptak a hajóról és olykor már egy-egy cselédleány társaságában sétalovagáltak estefelé, fent a dombtetőkön. Rezánov, hosszú porázra eresztette őket, ámbar tudta, hogy ezzel csak fokozza bennük az ellenszenvet

barátságát, rideg hazájuk iránt; de azért folyton szemmel tartotta őket és az esetleges szökevény a legszigorúbb büntetésre számíthatott.

A staféta, mely Luis levelét vitte Montereybe, magával vitte Rezánovnak egy levelét is, melyben engedélyt kért arra, hogy a kormányzó előtt tisztelegessen. Őt nap elteltével udvarias válasz érkezett, üdvözölték Kaliforniában, mint a czár ő felsége teljhatalmú képviselőjét és továbbra is a leghízelgőbb szavakban felajánlották neki az ország vendégszeretét; a spanyol király alázatos szolgálója, a kormányzó saját személyében szándékozott azt neki San-Francisco-ba hírül vinni.

Rezánovban nagy csalódást keltett, nem csupán az, hogy a kormányzó ezzel nyilvánvalóan csak megakadályozni akarta őt abban, miszerint Kalifornia katonai felszereléséről személyesen szerezhesen meggyőződést és egyszerűen meghívásait tervei az ország belső viszonyai kikérelésében. Jól tudta, hogy Luis nem meri őt ezentúl a kormányzó engedélye nélkül meghívni az ország belsejébe teendő kirándulásokra, de kételkedett, hogy sikerülend neki ez engedélyt megkapni. Legalább is az öblöt akarta mindenáron részletesen tanulmányozni és rögtön a Montereyből érkezett diplomatikus irás kézbevétele után hozzá is látott, hogy ezt még a kormányzó és Don José megérkezése előtt megselekedhesse. Kétségtelen volt, hogy már útnak indították Oroszországba az ellenséges táborból az őt megrágalmozó jelentéseket is.

Másnap reggel egy barátságos levelet küldött Donna Ignáciának, melyben megkérte őt, tisztelné meg egy egész napra látogatásával a Junót és hozza el magával a fiataliságot is.

Miután oly szép az idő, reméli, hogy már reggel kilencz órakor, a csokoládé idejére a fedélzeten fogadhatja őket. Rezánovnak tudomására jutott, hogy Luis, ki szintén bele volt érve e meghívásba — már hajnalban eltávozott hazulról, atyjának egy, délnék harmincz mérföldnyire fekvő ranchójára.

A Presidióban nagy izgatottságot keltett a kamarás meghívása. Nem váratlanul érte őket ugyan ezen megtiszteltetés, csak azzal nem voltak eddig tisztában, hogy az orosz mi módon fogja viszonzni vendéglátásukat.

Concha, kinek kedélyhangulata a bál óta vidámság és szomorúság közt váltakozott, a meghívást, tizenhatéves éveinek boldog következtelenségével, kitörő örömmel fogadta és frissen pezsdült fel ereiben ifjú vére. Hallani sem akart, óvatossá anyjának ellenvetéseiről, csókokkal és hízkeléssel halmozta el őt.

— De Conchita, — líhegett Donna Ignácia az ölelő karok közt. — Annyi sürgős dolgom van. Atyád két nap múlva megérkezik a kormányzó ő excellentiájával. És talán nem fogják helyeselni, hogy mi az ő távollétük alatt az idegen hajón tegyünk látogatást! Ha még Luis volna legalább itthon! Ay yi; Ay yi!

— Elmegyünk, elmegyünk, madre mia! És ő excellentiája egy gyönyörű új sált fog neked felajánlani. Érzem! Tudom! Azzal, hogy elmegyünk, nem vettünk semmiféle törvényt ellen.

Mondták-e ők valaha nekünk, hogy távollétük alatt nem szabad idegen hajón látogatást tennünk? Hisz mi csak amolyan gyenge asszony-nép vagyunk, kiket nem lehet felelősségre vonni. Ha pedig megérkeznek, lehetséges, hogy el is tiltanak tőle, a kormányzó összetűz az oroszszal! Most meg van az alkalmunk, hogy egy olyan élvezetes napot töltsünk, mint a minőben még sohasem volt részünk. Ostobaság volna ha meg nem ragadnánk! Elmegyünk, madre mia, elmegyünk!

Úgy is történt. Néhány perczel kilencz előtt, sennora Argüello felöltötte legszebb fekete selyemruháját és kabátját, a piros-sárga himzéssel díszített sált utánozhatlan gráciával illesztette keblére, fekete rebosóját szép, büszke fejére borította és lóháton ment le a kikötőbe; hátul a nyeregbe Ana Paula leánya kapaszkodott, karjaiban pedig Gertrudis Rudisindát tartotta. A hátraahagyott fiúk bömböltek, de a jó sennora nem akart annyira visszaélni az orosz udvar egy kamarásának vendégszeretétével, hogy őket is magával vigye. Mögötte lovagolt Concha fehér ruháját, rózsaszínű rebosóval; Rafaella Sal, Carolina Kimeno, Herminia Soper és Delfina Rivera követték őt, ők voltak az egyedüli felnőt leányok, kik a Presidióban tartózkodtak; Sturgis, ki véletlenül szinte ott volt, Gervasio, Santiago és Rivera hadnagy kísérték a leányokat. Castro már visszautazott volt Montereybe, Sal aznap katonai szolgálatban volt, a többi fiatalember pedig gőgösen visszautasította az olyan ember meghívását, ki büszkébb volt, mint maga a czár és nem volt hajlandó a spanyol nemzetet Európa legelső nemzetének elismerni.

A leányok könnyű ruhákban, tarka rebosóval fejkön, a férfiak élénk színű serapejuk és himzett eszímájukban szinompompá képet mutatnak, a mint lóháton vágattak a kikötő felé, csevegve, kacagva, a mint a fiatalisághoz illik ily szép üde reggelen. Még Sturgis is, a ki mindég azon igyekezett, hogy a mennyire azt az övétől annyira elütő személyisége és természete megengedte, mindenben a kaliforniaikat utánozva, ez alkalommal szinte zöld vászonruhát, mellfodrot, özbörszimat és sombresót viselt.

A hajóról három csónakot küldtek ki a vendégek fogadására és miután a nők közül még egyik sem tette soha lábát csónakba, nagy volt a sikoltozás. Donna Ignácia hangosan Istenhez fohászott és szorosan keblére ölelte Gertrudis Rudisindát.

— Madre de Dios! Ez a sok víz! Nem bírok — nyögte.

De Santiago megragadta egyik karját, Sturgis a másikat, Davidov pedig nevetve a gyermekét vette el tőle és így egy pillanat alatt a csónak belsejébe emelték a remegő halgyet. Concha már beugrott a másodikba és kezével integetett a «Junó» felé. Szemei ragyogtak, orrezimpái remegtek. Nem törődött semmivel, csupán az ígérkezé élvezettel. Bizonyos volt benne, hogy Rezánov szeretetreméltóan viselkedik vele szemben. Mit törődött ő a holnap-pal és a fiatalán azt követő kétségek, esüggedés, életunság és önvadakkal?

Rezánov a hajó orrán állva fogadta vendégeit. Nem volt rajta díszgyenruha, sem fején a tollas kalap, melyet a spanyolok annyira megbámultak, csupán egyszerű sapka. Ő benne is felpeszálult a vér és örvendve nézett a spanyolok látogatása elé. Midőn vendégeit felszolgáltatta a hajóra és hallgatta a leányok vidám kacagását, látta még a gőgös és kimért Santiago szemeit is várakozásteljes érdeklődésben felvillanni; ő sem gondolt többé a holnap-pal!

Miután Donna Ignáciát, ki zavartan mentegődött, a miért két kis leányát is magával hozta, felvontatták a hajóra, Rezánov meg-simogatta a gyermekeket és anyjuk előtt azt hangoztatta, hogy imádja őket; kirendelt mulattatásukra egy fiatal tengerész-katonát.

A fedélzeten négy asztalon volt terítve, kávé, csokoládé, orosz théát szolgáltak fel, hozzá mindenféle furesza izü édes tészta, miket a hajószakács ügyes keze abból a finom californiai lisztből készített, mely oly régóta hiányzott életarából.

Donna Ignácia a házigazda mellett foglalt helyet és miután megízlelte úgy a théat, mint a kávé, és elkérte a sütemények receptjét, Rezánov odavette így szölte hozzá:

— Ha befejeztük a reggelit, kérem fogom önöket, jönnének le velem néhány perczre a kabinba. Én a «Junó»-t rakományával együtt szeretem meg és azt hiszem, találkozik azok közt néhány tárgyat, melyet szeretetreméltóbbjárnak felajánlani, úgy mint ama fiatal hölgyeknek is, kik oly kegyesek voltak meghívásomnak engedni. Sálokra és ruhaszövedékre nincs szükség afféle legényembernek, mint magam, reményem, lesznek kegyesek engem az ilyen holmitól megszabadítani!

Donna Ignácia megszünt érdeklődni a reggelit iránt és rögtön felkelt, hogy Langsdorff-ot kézségesen a kabinba kövesse. Midőn mindnyájan bevégeztek a falatozást, Rezánov jelt adott tengerészeinek, kik parancsra készen álltak előtte, ezek felszedték a horgonyt és kifeszítették a vitorlákat.

— Egy kis körutat teszünk a hajóval, — fordult vendégei felé. — Az öblöt teljesen sima, de van egy kis jó szélünk, nem kell attól tartanunk, hogy szélesedbe kerülünk, sem attól, hogy megháynak bennünk a hullámok. Tudom, hogy sokan önök közül még nem látták teljes kiterjedésében e szép öblöt és ép annyira fognak abban gyönyörködni, mint magam. Ezzel Concha oldalára került és ez önnök szölte, sennorita, mondta halkán. — Ön szereti a változatos, én pedig azt terveztem, hogy a mai napon mindennel szolgáljak önnek, mit nyújtani hatalmamban áll. Boldognak akarom önt látni.

— Hiszen az is vagyok, — volt a száraz felelet, — már csak azon ökből is, mert tanúja lehetek, mint jár túl mindnyájunk eszén egy diplomata. Ön megsemlélheti a san-franciskói öblöt minden pontját, számomra pedig fennmarad az élvezetes érzés, hogy egy oly csínynek lettem részesévé, melyért engemet nem vonhat felelősségre senki.

Rezánov nevetett.

— Igen örvendek, hogy ön megérti szándékomat. Bár az is igaz, hogy ép annyira a magam, mint az ön kedvéért cselekszem.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Százaz vendéglátás. — Inseggpaloták.

Nem lenne érdektelen munka összeállítani legalább tizenöt-húsz esztendőről a Szent István-napi budapesti idegenforgalom statisztikáját és így megállapítani, vajjon nőtt-e, csökkent-e vonzó ereje a hagyományos zarándokló napnak. Maga a látás, illetve a meglátás és a legkevésbé se alkalmas arra, hogy e kérdésre feleletet adjon. Az első példaszó azt mondja, hogy: a legnagyobb esz se látszik meg a tengeren. Ez előtt tizenöt esztendővel kétszáz idegen ember jobban meglátást, észrevehetőbb volt Budapest forgalmában, mint ma nem kétezer, hanem tízezer.

Ha tehát Szent István napjának idegyűjtő ereje nem is látszik meg annyira a főváros életének színén, mint régenté, ez még magában nem lenne

A FRANZENSFESTEI ERDŐGÉS TIROLBAN. A MELY 490 HEKTÁR ERDŐT PÜSZTÍTOTT EL.

elegendő bizonyosság arra, hogy a gyűjtő erőnek megcsökkenését konstatálhassuk. A véleményünk mégis az, hogy így van a dolog. Talán ma se jön a vidékről kevesebb ember István királykor Budapestre, mint ezeltől tíz esztendővel, de bizonyosra merjük állítani, hogy a vonatkozó ünnepi forgalma többé nem mutat akkora arányú emelkedést a rendes forgalomhoz képest, mint a régebbi esztendőkből; az ünnepi fölzarándoklás mértéke tehát hanyatlott.

E jelenségnek nem minden oka és magyarázata lehangelő. Sőt igen nagy részben haladást és fejlődést jelent, mert bizonyos, hogy az alkalmi látogatottság csökkenése és a normális látogatottság emelkedése között szerves az összefüggés. A mióta a zóna-tarifa életbe lépett és az utazás olcsóbb lett, egy nagy tömeg ember kiesett a Szent István-utap forgalmának statisztikájából. Azok, a kiknek a takarékoság erőnye vagy kényszerűsége szabta meg a főváros látogatására ezt a dátumot. Valami kedvezés most is van, de a differencia immár nem olyan kiadó, hogy csak ennek a kedvéért megelőzzenek vagy elhalasztanak az emberek más, az ő körülményeinek vagy céljaiknak megfelelőbb időpontot.

A másik ok nagyrészen annak az egyiknek a következtése. Az utazás beljebb hatolt az emberek életrendjébe és megszűnt nagy elhatározás lenni. Igen primitív életű emberek se érzik már eseménynek, ha beülnek a vasuti kocsiba és Budapest megnézésére immár nem egész esztendőn át tartogatott ünnepi élelmény számukra. Se sok gondolkodás, se — a mi magát az utazást illeti — sok pénz nem kell hozzá, hogy megselekedjék, a mikor az idejük legjobban engedi vagy az érdekük legjobban kívánja.

Viszont azonban az is igaz, hogy a Szent István-napi zarándoklás megcsökkenése és vele egy kedvező, ünnepies hagyományok elhalványodása nem olyan dolog, a mit szó és sajnálkozás nélkül egyszerűen és közömbös lélekkel lehetne tudomásul venni. Ennek a napnak az volt a tradicionális erkölce, hogy a magyar főváros a tömeges vendéglátás tisztjét töltötte be olyan idegenek irányában, a kik kedvesebbek kell, hogy legyenek a szívének, mint akár tengeren túlról jött vagy koronás vendégek is, mert csak a Szent István-napi látogatók azok, a kiknek hozzája való szeretete, érte való áldozó készsége és reája való boldog büszkesége nagyságának és virulásának leggazdagabb forrása. Az ilyen vendégeket nagyon meg kell becsülni és mindent el kell követni, hogy a vendéglátást melegen érezzék, rája gyönyörűség emlékezzenek és — kívánkozzanak. Mert semmi más vendégnek nincs nagyobb joga azt a szíves látást megkövetelni és az elmaradását vagy hiányosságát zokon venni, mint ennek.

Már most szálljunk magunkba és adjunk számot róla: megtette és megteszi-e Budapest valóban azt, a mire vendéglátó tisztének erkölce a látogató irányában kötelezné? Megmutatja-e valamivel, hogy ünnepének érzi a napot, a melyet portáján töltenek? Beleöltözteti-e házigazdai szíveséget, örömet és szeretetét olyan ünnepi produkciókba, a melyek arra való, hogy olyan gyönyörűségekkel is gazdagíthassa látogatói kedves emlékezését, a melyekkel köznapi életének képe nem szolgálhat? Röviden szólva, mutat-e csak olyan törekvést is, hogy a vendégei kedvéért *kitegyen magáért?*

Mindezekre a kérdésekre benne van a felelet ebben az egy szóban, hogy: *nem*. Néhány esztendővel ezelőtt fölvetődött az idea — ha jól emlékszünk Feszty Árpád volt a szószólója, hogy valami nagyobb méretű, művészi látványosságot, egy történelmi fölvonulást kellene rendezni Szent István napján a főváros vendégeinek tiszteletére. De ez az idea is ott van, a hol az a bizonyos, sokat emlegetett jégpalota elolvadt, mielőtt megépült volna. Az egyetlen új, a mit az erre a napra föl-randult idegen látat — a számlája összege, a mi mindig más és mindig nagyobb, mint tavaly volt. De ezért magáért nem igen érdemes nyári hőségben nyolcz-tíz órát utaznia, mert a drágulás, sajnos, nemcsak budapesti speciális, mint például a zsömlé, a melyik nincsen. Drágóság van vidéken is, a láthatatlan zsömlének pedig meg volt az előkészítő átmenete azokban, a melyek már olyan kicsik voltak, hogy csak egy jó pápaszem választotta el őket a láthatatlanságtól.

De láthatunk most egy másik zarándok-csapatot Budapestben. Olyat, a melyik nem vidékről jött föl, sőt inkább talán szerető, ha vidékre menekülhetne, de idekötö a sorsa. Ez a zarándok-csapat van legalább is olyan népes, mint az a másik és nem kevesebb kíváncsisággal rójja sorra a főváros utcáit, noha állandóan itt lakik, azaz hogy éppen azért.

Ez a fadadatlan, bús, bolygó sereg a lakáskeresők hada, a mely mint egy látványosságot bámul meg minden új kaput, de a régi mellett se halad el érdeklődés és kíváncsiság nélkül.

Mert egy dolgot már meg lehet állapítani. A kapuk szakitottak a gőgös némasággal és beszédesebbekké, hivatottabbakká lettek. Czáduka, a mely kiadó lakást kínál, már lóg csaknem valamennyin. A temérdek építkezés megbátorította az éveken át mozdulatlanul tűrő partját és mczogni kezd. A következő novemberi negyed rendszeren erős költözködési dátum, de azt mondják, hogy az idei olyan bútor-kocsi korzót fog produkálni a főváros utcáin, a melyet még alig látott Budapest.

Lakást nézni sohasé kellemes foglalkozás, de

mindig tanulságos. Lát egyet és mást az ember, bár mindig többet olyat, a mit nem volt gyönyörűség látni. De a rendes tapasztalatait most megkövülhet egy olyannal, a mely a speciális viszonyoknak speciális produktuma.

A számát nem tudják, de azt igen, hogy temérdek új ház épült Budapesten. Nagyk, magasak, díszesek. Mit produkált ez a rengeteg termelés a főváros külső művészi díszének gazdagítására, szemnek, izlésnek mennyi gyönyörűséget szerzett, erről talán majd más alkalommal szólunk. Az emberek most nem a házat nézik, hanem a lakást. Nem a külsőt, hanem a belső kényelmet.

Meg kell állapítani, hogy van miben gyönyörködni. Az új ház sok mindent ad — igaz, hogy nem olcsón! — a mit a régi drágán se tud adni. Van sok új lakás a sok új palotában, a mely az izlésnek művészi és a kényelemnek fejedelmi nagyságával öleli körül a szerencés bankdirektort, a ki meg tudja fizetni az árát.

De az egyik bérpalota mellett ott a másik. Külső köntösében nem kevésbé palota és bérben is alig szerényebb igényű, mint a másik. Van rajta annyi torony, kupola, meg piramis, hogy matematikus legyen, a ki meg tudja számlálni és a kapualját, mint egy varieté-énekesnő ujjait a gyűrű, vakító villogással borítja el ezeknek a modern bérpaloták hamis ékköve: a csempé, magyarul a kachli. És van lift és van vacuum cleaner és van gáz, van villany, van telefon és van beszélőgép, mindaz, a mit Edison már kitalált és még ki fog találni, de...

De e temérdek kitűnő és egyszerű dolog középett, a mint szétnéztél «a minden elképzelhető kényelemmel felszerelt modern urasági lakásban» a gyönyör helyett lassanként a düh és keserűség tölti el a lelkedet. A mohó, ravasz és könyörtelen spekuláció nehéz levegője nyomja a tüdődöt. A helyiségek láttára, a melyekből egy kiterített suta területen négyzetos lakást remekelt össze a térkihasználás művésze, a londoni szegények temetője jut eszedbe, a hol függőlegesen helyezik el a koporsókat. A választófalak eredeti ambíciója

nyilván az volt, hogy cigarettapapír legyen belőlük. Konyha, cselédszoba, fürdőszoba, beékelve oda, a hol épen tart ajtón, ablakon egy hosszú és talán nem is diestelen multat leplez gyöngéd lélekkel, de goromba művészettel a mázolás. Mindentől, a mi jó és finom, minden, a mi rossz és olcsó. Minden, a mi kell, úgy, a hogyan nem kellene lennie.

Huszonnégy órai lakásnézés és az ilyen modern bérpaloták egész csapatján vonul végig elbűsült tekinteted. Ez egy külön típus, egy külön művészet produktuma, a melynek a bölcsőjét ugyanaz a kéz ringatta, a melynek tőrhetetlen nyomása és kapzsi markolása valóságos lázadásokat produkált a régi, sivar bérkaszárnnyakban.

Most ruhát váltott. Kicsipte magát és megalakotta az inség-barakkok arisztokráciáját: az inség-palotát tornyocsákkal, lifttel, zománcciszszel, gázzal, villanyal és fürdőszobával.

Sigma.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Reviczky Gyula összes költeményei új, olcsó kiadásban jelentek meg egy kötetben. A költő iránti állandó érdeklődés jele ez a kiadás: azok közt a költőink közé sorozódik vele Reviczky, a kik állandóan közközben forognak, folyton hatnak az egymásután következő nemzedékekre s az irodalmi kultúra állandó tényezőivé válnak. Egy líra dolgában nem nagyon termékeny kornak legkiválóbb termékei közül valók a legjellemzőbb példái az Arany János utáni magyar költészet törekvéseinek az Arany hatásától való szabadulásra. Reviczkynek úgy mint legtöbb kortársának ez első sorban abban nyilvánul, hogy költszünk mindenkor két alkotó elemre, a specifikusan magyar és a nyugati hatás közül tudatosan az utóbbira veti a hangsúlyt. Az európai uralkodó eszmék körül való tartalom — Reviczky nál a nyolcvanas évek schopenhaueri pessimizmusa — s a formában a hajlékonyságra, választékoságra való törekvés adja Reviczky költszétének alapvonásait. Határain ennek a költszétének úgy a mélység, mint a gondolatok körének terjedelme irányában meglehetősen szorosan vannak megjelölve: Reviczky nem hatolt

be a pesszimista világlátás igaz mélységeibe, csak a hangulatait ragadta meg. Nem volt filozófiai szellem, a ki a maga lelkiének tüzeiben olvasztja újja a gondolatok világát s az emberi érzés és gondolat titkos sejtelmét tárja fel, a hangulatnak és hangulatban élő lírai természet volt, a ki kívülről, kora divatjából vette magába a világról való felfogását, csak azokat az elemeket értékesítette belőle, a melyek hangulat-világának színészésére alkalmasak. Eleete és halála szomorú körülményének hatása alatt a kortársak filozófik is jelentőségét, melyről ma már tiszta fogalmat alkothatunk: nem tartozott a nagy költők közé, a kik az életről a világról új megismeréseket s a kifejezésre való új formákat tárnak fel, — a szűkebb terjedelmű tehetségek közül való volt, a kik az élet, a világ s az emberi lélek egy-egy darabját ragadják csak meg és értékesítik lírailag. Nem jelent korszakot irodalmunkban, csak jellemez egy kort s a mi belőle fennmaradt, az nem egy művészi világ-kép, hanem csak egy sereg szép, a lélek finom és benső remegéseiből alkotott költemény. Ezek azonban még ma is megtartották erejükét és frissességüket, alig érzik meg rajtuk, hogy egy negyed század választ el tőlük s ennyiben Reviczky még ma is élő és haó költőnek számít.

Az Emke negyedszázados jubileumára nagy terjedelmű emlékkönyvet írt s adott ki Pápai Sándor József t. alelnök-főtírák. Az emlékkönyv elmondja az Emke alapításának történetét, adatkot hoz fel a nemzetiségi igazgatások történetéből s képekben és szóval jellemzi azt a működést, a melyet az Emke negyedszázad alatt kifejtett s azokat a férfiakat, a kik ebben a működésben érdemeket szereztek. A nagy terjedelmű könyv ily módon részletes képet ad az Emke egész eddigi életéről.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb számba Váradi Antal és Benedek Elek írtak verset, Murai Károly mulatságos kis vígjátékot, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dörmötör kalandozását a Tátrában, Nászai Elza hangulatos mesét mond el, Zsiga bácsi tréfiás történetét, Szolosa László folytatja regényét. A rejtvények, szerkesztői üzenetek teszik teljessé a szám tartalmát. A Jó Pajtást a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2,50 korona, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, mint a gondolatok körének terjedelme irányában meglehetősen szorosan vannak megjelölve: Reviczky nem hatolt

Új könyvek.

Reviczky Gyula összes költeményei. Budapest, Athenaeum; ára 4 korona. Az Emke megalapítása és negyedszázados működése. 1885—1910. Az egyesület huszonöt éves örömmünepére írta Pápai Sándor József. Kolozsvár, az Emke kiadása; ára a templomépítő-alapra 15 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: NOLIK FERENCZ volt 48-as honvédörrmester, Szilágyosmlyó város volt rendőrkapitánya, 90 éves korában Désen. — GALAMB ISTVÁN nyug. királyi járásbíró, ügyvéd, 67 éves korában Veszprémben. — NOSZIPI dr. NOSZLOFY ANTAL királyi törvényszéki bíró, kuriai tanácsjegyző, 40 éves korában biharmegyei Kóly községben. — BETHLENFALVI dr. ERŐS VILMOS ügyvéd, Csik vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 42 éves korában Tusnádfürdőn. — SAJÓKAZAI és vadnai dr. VADNAY BÉLA ügyvéd, 50 éves korában Balatonfűzfőn. — dr. SZILÁGYI ALBERT főgimnáziumi tanár, 60 éves korában Lugoson. — KIS- és nagykereskedési és varsányi KERESKÉNTI GYULA, nyug. eszperes-plébános, 77 éves korában Erdén. — NEMES dr. VUJNICH ZOLTÁN ügyvéd, földbirtokos, Bácsodrog vármegye törvényhatóságának virilis tagja, 48 éves korában. — dr. SZOKOVITS EMIL földbirtokos, megyebizottsági tag, 47 éves korában Várgede községben. — PARÁCSI BÉCSY GÉRON földbirtokos, 43 éves korában Budapesten. — KORUTH LAJOS földbirtokos, megyebizottsági tag, 61 éves korában Nógrádkövesdén. — KNAUER KÁROLY, 63 éves korában Besztercebányán. — dr. URBANOVICH ADOLF, 28 éves korában Budapesten. — HAVASI JOZSEF, a diósgyőri magyar királyi vas-és acélgépgyár karnagy, 44 éves korában Diósgyőrgyártelepen. — JANURA KÁROLY vendéglős, 50 éves korában Budapesten. — CSIK ALBERT ref. lelkész, 50 éves korában Máramaros-Visken.

Özv. KRENDITS FERENCZ, szül. Visontai Kovách Innocencia, 85 éves korában Alagon. — Özv. ZÓLYONYI FERENCZ, szül. Jandák Antonia, 81 éves korában Selmeczbányán. — Özv. KASSAY F. IOANNES, szül. mohai Somogyi Karolina, 79 éves korában Székelybetlenfalván. — Özv. FÖLDEÁKI NAYAY GYÖRGY, szül. balásfalvi Kiss Karolina, 70 éves korában Földeákon. — Szentmiklósi és óvári PONGRÁCZ KÁLMÁNNÉ, szül. zolothnoki Zmertycz Hedvig, 63 éves korában Nyitrán. — Kézdivásár

helyi VÁSÁRHELYI GÉZÁNÉ, szül. bátaszéki Romeiser Enma, 63 éves korában Tinnyón. — KÖSZEGVÁRY KÁLMÁNNÉ, szül. Mihálovits Mária, 60 éves korában Fiumében. — INÁCSI PÁP KÁLMÁNNÉ, szül. nagyváradai Stéphan Inona, 59 éves korában Csen-gersimában. Csicsókészturi TORMA LAJOSNÉ, szül. csikszentiméti Betege Eszter, 52 éves korában Tordán. — Özv. SZEKULA HUGÓNÉ, szül. Gruby Eugénia, Budapesten. — ABRAHÁM GÁBORNÉ, szül. Tomalek Paulina, 37 éves korában Sarmaságban. — Mészáros ANNA, 28 éves korában Budapesten. — BARTA ANTALNÉ dr.-né, szül. Wolfner Stefánia, id. Wolfner József leánya, 26 éves korában Tórafűzfőn. — GAJZÁGÓ IMA, Gajzágó Vilmos, 22 éves leánya Désen. — BIEBER MARGITKA, öz. Bieber Miklósné, 21 éves leánya, Szegeden. — VITOS MARISKA tanítóképző-intézeti növendék, csikszentkirályi Vite Gerő csongrád-mindsinti igazgató-tanító és felesége. Sallay Mária, 19 éves leánya Mindszenten. — Balásfalvi Kiss INÉKNÉ, 10 éves korában Kecskeméten. — KRÖGER MICZKE, dr. Kröger Aladár és felesége, szül. Hannig Miczi, 7 éves leánya Budapesten.

EGYVELEG.

*Az Eiffel-torony időjelzője. Az Eiffel-toronyról napoként délelőtt 11-órakor drótműkölti táviró útján az órák szabályozására 4000-kilométernyire jeleket küldenek, melyet a hajók, obszervatóriumok és világítótoronyok állomással fognak fel.

*Nőjogszócok. A Szentpétervári egyetemen négy nő jogi államvizsgát tett le. Ők voltak az első orosz nők, kiknek a vizsgálat letételét megengedték.

*Harmadik-osztályú hálókoscsik. Svédországban a hosszabb útvonalakon az államvasutak a III-ik osztályban utazók számára is szolgálatot hálókoscsikkal.

Ha megvan a hajlam a hányáskékeléshez, gyorsan lehet segíteni. Csak a tejhez viz helyett Kufeke-pótlást kell hozzáfűzni, azonnal jelentkezik a következmény: egy jól szabályozott emésztés és a gyermeknek üdös továbbfejlesztése. «Kufeke» a legjobb táplálék, hamar és biztosan, mint semmi más szer, eltávolítja a hányáskékelést, hamisítást, béluhurut stb.

Általánosan elismert tény, hogy a Székely és Társa cég (Budapest, Museum-körút 9.) cipőraktárából csak jó minőségű cipők, elegáns kivitelben olcsó szabott árak mellett kerülnek forgalomba. Szűlők, hölgyek és urak saját érteke, hogy cipőszükségletüket a Székely és Társa cégnél szerezzék be. Kivánatra árjegyzék.

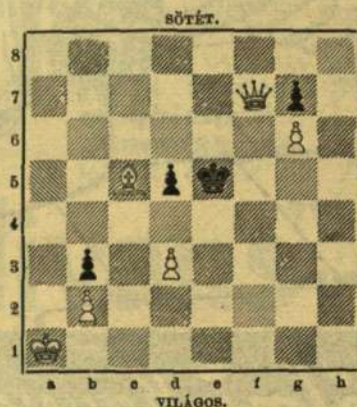
Szerkesztői üzenetek.

Új élet felé. Csak imádni tudlak. Főszületlen, bombasztikus romantika, a mely mögött alig van valami értelem.

Lekaszálták már a rétet. Már a nótában ez szelben van megmondva, — az ívetti sorok helyett inkább egyszerű erő és mélységet tanulhatt volna belőle. Hangok a nyárból. Hogy lehet ilyen kevés és egyszerű mondanivalót ilyen körmonfontan elmondani?

SAKKJÁTÉK.

2768. számú feladvány Berger Jánostól, Grác.

Világos indul és a negyedik lépésre máttot ad.

KÉPTALÁNY.

A 30-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Hegyen ülök, búsan nézek le róla.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Swiss silk advertisement: Svájci selyem vámentesen házhoz szállítva! Kérjen fekete, fehér vagy színes... SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc.)

Salvator advertisement: Kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás. vese- és hólyagbajoknál, kösvényenél, czukorbetegségnél, vörhenyes, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. SCHULTES ÁGOST

Oly hölgy advertisement: a ki az egészséges bőrpótlásra sólyt feketet, szepőt, alutintot, gyöngédén puha bőrt, valamint fehér arcbőrt elérni óhajt. Kizárólag a vesszőparipa-illomtejszappant használja. Bergmann & Co. Tetschen a. E.

Málnaszörp advertisement: Gessler Budapest

Hajfestőszer advertisement: A legjobb és legbiztonságosabb hajfestőszer. A Czerny-féle Tanningene. Évekig eltar. soha nem fog. Ár 5 korona. L.velezim: Wien, XVII., Karl Ludwigstr. 4. Raktár I., Maximilianstrasse 9.

NE VEGYEN SZIVATTYUT, FECSEKENDŐT advertisement: Központi Szivattyú és Géptorgalmi Vállalat-tól Budapest, VI., Csengeri-utca 39. Telefon 47-52. Elsőrangú honi gyártmány. :: Olcsó árak. A Bpesti Szivattyú és Gépgyár R.-T. gyárt. főelárúsítótelepe.

Fontos hölgyeknek!! advertisement: Keleti-féle legújabb szerkesztésű harkóttó hűnyeltes és konyhatálaló sálóri felülruhák... KELETI J. Gyöngyösi közönségességét gyára, Bpest, IV., Komoróhegy-u. 17. Alapítástól 1878. Telefon 13-76.

KALODONT Fog-Krém és szájjviz advertisement: Fog-Krém és szájjviz

Meinl kávé-keverékei elsőranguak advertisement: Meinl kávé-keverékei elsőranguak

KOCSIÁRUCSARNOK advertisement: A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

Neurasinol advertisement: törv. védve. Leghatásosabb orvosság nem neurasthenia esteiben. Külső használatra. Biztos siker! Ara üvegenként 12 korona, orvosi használati utastással. Kapható a főelárúsítónál: Apoth. zum goldenen Hirschen Wien, I., Kohlmarkt és minden gyógyszerüzében.

ÁGYTOLLAK! advertisement: Legelőnyösebb bevásárlási forrás: Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 2. Tessenek árajánlatot kérni!

+Soványtság.+ advertisement: Szép, tel. tési omok, gyönyörü kelet nyerteti törvényileg védett, «BÜSTERKA» csoportunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Utazás 6-8 hét alatt egész Európába. Szigorúan szolid, nem ámitás. Számos közönségtalálványítás. Dehaza használati utastással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57. Königsgrünerstr. 85. Lehet Magyarországi részlete: Török J. gyógyszerüzára Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Lohr Mária (Kronfus) advertisement: orv. vegyítéssző, kolmfestő, szőnyegporoló-és szőrmegővő gyári-intézete. Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Brausweller János advertisement: MAGYARHÓN ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapítva 1847. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Invitások pontosan eszközöltetnek.

IBACH-Zongorák advertisement: ALAPITVA 1865. HECKENAST GUSZTÁV ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-lér 2. Telefon. IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselete. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefánia s.ú.

VALÓDI ÉKSZEREK advertisement: ÉZSŐTNYEMEK, ÓRAK, DÍSZTÁRGYAK STR. GYÁRI ÁRON BESZERELHETŐ ÁRUL. RÉZESZŐ PIZETÉSI MÓDOZATOK MELLETT SÁRGA JÁNOS BUDAPEST, KOLOZSVÁR, Kispalota 5. sz. Fiók: Mátyás kir. tér 13. Képes árjegyzék ingyen.

Ártalmatlanok advertisement: a BABYMIRA-CRÉM nevű gyermekkenőcs készítéséhez használt alkotórészek. Jóhatású ezen Babymira-crém vörös és nedvesség által feldorzsolt bőr, bőrküts és sómör ellen, mivel azonnal fájdalomcsillapítólag gy. gyit, miért is Baby-mira-crém orvosok és szülésznek által nagyon ajánlatik. — Felneettek is igen jó eredménnyel használják ezen Baby-mira-crém felrepedt bőr, kézborúrtvaság és lábúrtvaság ellen. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható minden gyógyszerüzében vagy az egyedüli készítőnél: BRODJOVIN H. Zrinyi-gyógyszerüzár Zágráb (Zagreb).

„Palma Kaucsuk Liposarok”

Nem belső szerekek, melyek rendszerint többet ártanak, mint használnak... kővérség hátrányait elhárítani, még akkor sem, ha azokat magyarázgatni nem lehet...

Valódi harci kanári madarak. Egészséges, szép hangú nappali énekesek 10, 12 kor. árban. Elő-énekesek: 10, 20, 25 kor. Nő-énekesek: 3 és 5 kor. A legmagasabb kiűntetéseik, jóállású állatokban való megérkezéskor, 14 napi próbaidő. Utánvétel. Kanári madár-nagytenyésztő Johann Dörfler, Graslitz, Csehország.

Margit-crème a főrangú hölgyek kedvenc szépségítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatású szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémet utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan, vegyíztá, készítmény, amely a kifőrdőn általános feltűnést kelteti. Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1 kor. 20 fillér. Gyártja Példes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszer-, illatszert- és drogu-üzletben.

Női A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamarától fenntartott nyilvános, három évfolyamu Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban. Errettési vissza. Állás-követítés. Internátus. Ertesítést kívánatra küld AZ IGAZGATÓSÁG.

Technikum Mittweida Igazgató: A. Holtz, tanár. (Szász királyság.) Magasabb technikai tanítvány az electro- és gépészeti mérnökök részére. Órarendben felsorolt technikum, és gépjármű- és ábrázoló laboratóriumok. Tanulmányi műhelyek. 3610 hallgató a 36-ik iskolában. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

WÁGNER MANÓ tan- és nevelőintézete Rákospalotán, Budapest mellett. Nyolcz osztályú főgimnázium nyilvánossági és errettési vizsgák tartási joggal. — Nyilvános polgári fiúiskola. Lelkiismeretes felügyelet. Alapos oktatás. Jó ellátás. Kiváló tanerők. Alapvető ismeretanyag. Nagy arányos képzés és játszótér. A tanulók lehetnek bennlakók és felkötöttek. Kivánságra ismereteket küld az igazgató, Rákospalota. (Vasúti állomás. — Posta. — Távirat. — Telefon.)

A budai Szt.-Lukácsfürdő Nagyszállójában és Thermal-szállóházjában szoba teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szoba kilátással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. Fürdőismereteket díjmentesen küld. Szt.-Lukácsfürdő részvénytárs.

MARGIT gyógyforrás (Bereg megye.) A gyomor, belek, húgyúti és különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn. Megrendelhető: ÉDESKUTY L. nál Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácson.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkezés közben véve, megóv a gyomor-terheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: minden gyógyszertárban valamint Rozsnyay Mátyás ARAD, Szabadság-tér.

Diana

fogkrém

szaktekintélyek véleménye szerint a legalkalmasabb fogtisztítószer, mely a lerakódott fogkővet (fogpénész) legrövidebb időn belül eltünteti és a fogakat vakító fehérré teszi. A DIANA-FOGKRÉM ára 50 fillér.

Diana - krém

Diana-szappan

használata teljesen elegendő, hogy vörös arca, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen és a csunya bőrbántalmaktól, valamint szeplőtől és pattanástól a legrövidebb idő alatt megszabaduljon

Diana-puder

teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, az arcon egyenletesen tapad és szabad szemmel teljesen láthatatlan. Egy üvegtégely DIANA-crém (nappali és éjjeli, vagy csak éjjeli használatra) 1 korona 50 fillér. Egy nagy drb DIANA-szappan K 1'50. Egy nagy doboz DIANA-puder szarvasbőrrel együtt (teher, róza vagy sárga színben) 1 korona 50 fillér.

Diana - sósborszesz nélkülözhetetlen háziszer.

Az itt felsorolt készítmények eredeti áron mindenütt kaphatók!

Eladási központ: DIANA-áruosztály, Budapest, VI., Teréz-körút 22. szám. Telefon 117-06.

YVONNE de TREVILLE világhírű operacékesnő nyilatkozata a Dr. Biró-féle Havasi GYOPÁR-KRÉMRŐL.

„Mindenki a Dr. Biró-féle Havasi GYOPÁR-KRÉMRŐL beszélt, és én is beszélek róla. Ez a krém a legkiválóbb, amelyet használtam. Főszereket találtam. Kiváló minőségű nem mindennapi. Yvonne de Treville. Dr. Biró-féle törv. védett Havasi GYOPÁR-KRÉM a legkiválóbb arczsépítő, szeplőt és májfoltot bámulatosan eltávolít. Teljesen ártalmatlan. Nagy tégely 1 korona, mosdóvíz 1 kor., szappan 70 fillér, puder 1 korona. Főraktár: WOLF GYÓGYTÁR Kolozsvár. Budapestre kapható: Török Gyógytár Király-utca Opera - Andrassy-ut Hunnia - Erzsébet-körút 56 valamint csaknem minden nagyobb gyógyszer-tárban és drogeriában.

(Fenti francia levél magyar fordítása.) Köszönöm a küldött Havasi GYOPÁR-KRÉMET, amelyet használtam főszereket találtam. Kiváló minőségű nem mindennapi. Yvonne de Treville. Dr. Biró-féle törv. védett Havasi GYOPÁR-KRÉM a legkiválóbb arczsépítő, szeplőt és májfoltot bámulatosan eltávolít. Teljesen ártalmatlan. Nagy tégely 1 korona, mosdóvíz 1 kor., szappan 70 fillér, puder 1 korona. Főraktár: WOLF GYÓGYTÁR Kolozsvár. Budapestre kapható: Török Gyógytár Király-utca Opera - Andrassy-ut Hunnia - Erzsébet-körút 56 valamint csaknem minden nagyobb gyógyszer-tárban és drogeriában.

! Virágkedvelőknek! 20 különféle fajból álló sorozat a legkülönösebb szoba- és virágápolásból, virágápolás vagy alkalmi díszítéshez, választásunkban összeállítva 3 és 6 koronára; erőteljes növényeket cserepálák, teljes virágzókérdőre a legkülönösebb, ritkább, mint különlegességet szállít: Gróf uradalom kertkezelése, Felsőseged, Somogy.

HALTENBERGER ruhafestő és vegytisztító KASSA

Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelőtisztítás (naponta átlag 24.000 darab). Tessék prospektust kérni. Postacím: Haltenberger Béla postafőnöke, Kassa.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER terméskészítő üzem SAVANYÚVÍZ.

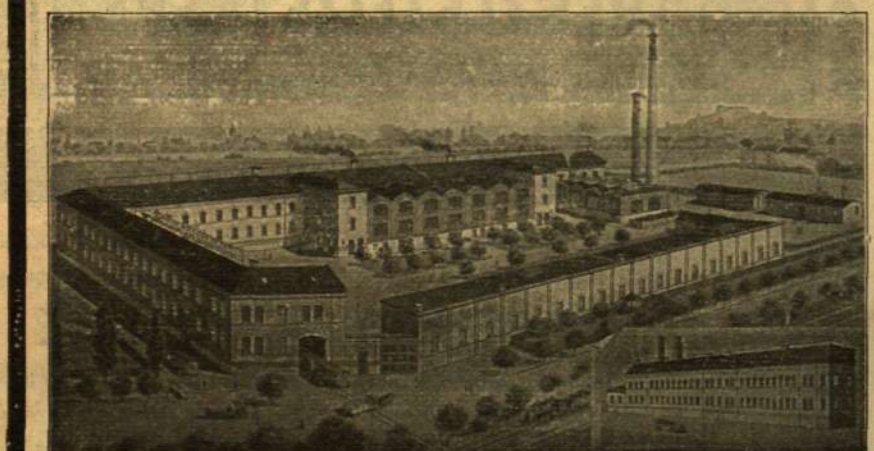
Leirhatatlan Ö'Sullivan's gummisarok. örömmre szolgál, hogy cipésem arra figyelmeztett, hogy csak egy jó és feltétlenül megbízható gummisarok létezik és ez az. Mióta ezt viselem, sokkal könnyebben és jobban érzem magam, mert az Ö'SULLIVAN gummisarok kellemesen és ruganyosan járok és csak most látom a nagy különbséget a többi gyártmányokkal szemben! Ezért mindenkinek csak Ö'SULLIVAN-t fogok ezentúl ajánlani. Kapható minden szakbavágó üzletben.

KNUTH MÉRNÖK ÉS GYÁROS Cs. és kir. fensége József főherceg nádvari szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-utca 10. Központi és gőzüzemek, légszusz- és vízvezetékek, esztornázások, szellőztetők, szivattyúk, vízerművi szerelvények stb. — Tervek, költségvetések, földméri eloirányzatok gyorsan készíttetnek.

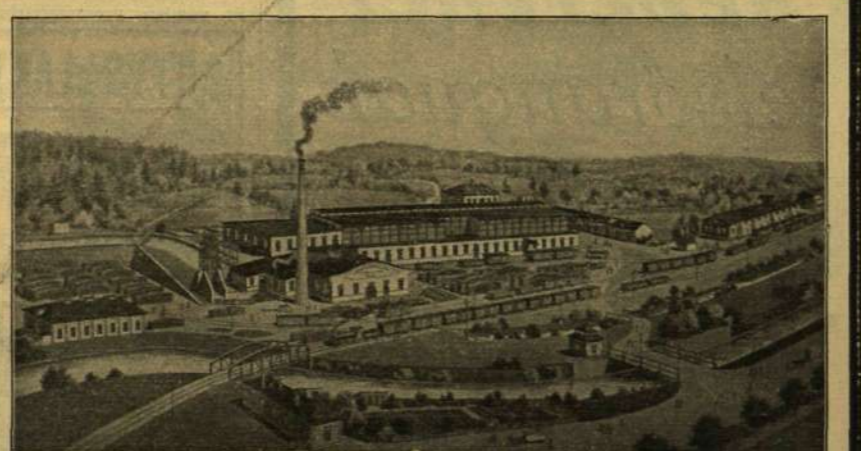
Riessner Kályhák Phönix-folytonégők Pluto az új rendszer. Egészségi szempontból legkiválóbb rendszer. Eredeti biztonsági szabályzóval. Gázkielmések és robbanások kizárva. Fortuna Ringeisen Testvérek, Budapest, Hold-utca 21.

Homok, kavics, bányahulladék stb. legelőnyösebben lesz értékesítve, ha cementtel keverjük és falazótég-
lákat, ürtömböket, tetőcserepeket, járdalapokat, esővetek stb. készí-
tünk belőle: Dr. GASPARY-féle gépeken és formákon. Dr. GASPARY & Co. gépgyára, MARKRANSTÄDT 228. sz. br-
súra ingyen. Kérjük gyáru-
kat meglátogatni

DAVID KÁROLY és FIA dobozáru- és faanyaglemez-gyár részvénytársaság.

Napi gyártás 500,000 doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vízire. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgőnyezim: CARTONAGE Közp. iroda: Budapest, I., Mészáros-utca 58. Telefon: 41-48. szám.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED UTÓDA

ELEK ÉS TÁRSA r.t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.

Szállítjuk árfelemlés nélkül kényelmes havi lefizetésre.

Kölon kikötés esetén, a meg nem felelő áru, 3 napon belül sértetlen állapotban minden kötelezettség nélkül visszaküldhető. Fenti feltétel az egyetlen biztosítéka az előnyös vásárlásnak, úgy ár mint minőség tekintetében.

„Lilly“ női reticule-kamara.

6x9 lemez és filmsomaghoz, kettős kihuzat.
Legfinomabb bőrthuzat.
Legújabb Migdet-zár pillanat- és időfelvételre.
Iris fény szabályozó. — Kiugró kereső, függőleges- és hosszfelvételre. — Fémrészek finoman nikkelezve.

123. sz. Extra Rap. Ap. nállal	f: 8 K 78.—	Havi 4.—
124. sz. Extra Rap. Ap. nállal	f: 7 K 81.—	4.—
3 fémkazetta tokban	K 6.—	
1 filmsomag-kazetta	K 7.50	

Havi részlet K 4.—

Ujdonság! Ujdonság! „Kungária“ Klappkamara.

Legújabb Vario zár, idő- és pillanatfelvételre 1/100 1/200 1/500 másodperc. Ibo-Sector-zár, idő- és pillanatfelvételre szabályozható 1/100 másodpercig. — Iris fény szabályozó. — Kettős kihuzat hajtó csavarral a hátsó lencse használatára. — Finoman mintázott bőrthuzat. — Fémrészek finoman nikkelezve. Kettős kihuzat. 9x12 cm. lemez és 8x10 1/2 cm. filmsomaghoz. Kettős kihuzat.

Árak 3 fémkazettával tokban	Fényerő	Gyújtótávolság	Varlo autom. zárral K	Havi részlet	Ibo-Sektor zárral K	Havi részlet
100 sz. Rodenstock Extra Rap. nállal	f: 7.7	135	78.—	4.—	90.—	4.50
101 sz. Rodenstock Hemi anastigm.	f: 7.2	135	85.—	4.50	95.—	5.—
102 sz. Rodenstock Tripl. Anast. Trynar	f: 6.8	150	90.—	4.50	100.—	5.—
103 sz. Rodenstock kettős „Eurynar“	f: 6.8	135	100.—	5.—	110.—	5.50

3 külön kazetta tokban 6.— K, 1 filmsomag-kazetta 8x10 1/2 cm. 8.50 K, 1 filmsomag-kazetta 9x12 cm. 9.— K, 1 elegáns váltáska 7.— K.

Laposkamara „Globus“

Nagysága ca. 3.5x12x15.5 cm., sulya ca. 800 gr. 9x12 lemez és 8x10 1/2 filmsomaghoz. Legfinomabb bőrthuzat. Ibo vagy Koilos zár. Iris fény szabályozó, forgatható briliáns kereső vízszint-mérővel függőleges és hosszfelvételre. Kettős kihuzat a hátsó lencse használatára.

3 külön kazetta tokban	6.—	10.50	15.—
1 filmsomag kazetta	8.50	11.50	11.50
1 váltáska	7.—	11.50	13.50

Fizetendő 20 egyenlő havi részletben.

Szám	Az árak három fémkazettával tokban értendők	Fényerő	Gyújtótávolság	9x12		10x15		13x18	
				Ibo	Koilos	Ibo	Koilos	Ibo	Koilos
104	Rodenstock Extra rap. Aplan.	7.7	135	116.—	132.—	140.—	150.—	150.—	170.—
105	„ Hemi anastigm.	7.2	135	122.—	135.—	145.—	155.—	155.—	175.—
106	„ Triplanast. Trynar	6.8	150	132.—	144.—	150.—	162.—	162.—	182.—
107	„ Kettős anast. Eurynar	6.8	135	140.—	155.—	160.—	172.—	172.—	192.—

„Hungária“ utazókamara.

Ezen kamara valódi amerikai dióból készült, homályosan fényezve, kettős kihuzattal, a forgatható kupalaku fújtató bőrarkokkal van ellátva, kettős fogas hajtócsavar, erős fémveretek.

Sz.	Árak 3 dupla kazettával	13x18	Havi részlet	18x24	Havi részlet
111	Zár, objekt. és állvány nélkül	70.—	3.50	90.—	5.—
112	Redőnyzár, állvánnyal Rodenst. Extra rap. Apl. f: 7.7	125.—	6.—	170.—	8.50
113	Rodenstock Euryrnállal f: 6.8	160.—	8.—	218.—	11.—

Hensoldt prizmás látcsövek. „Stereo Walkar“

Fokozott fényerő nagyobb objektívek alkalmazása által. Kiszélesített látókör új orthoscoop okulárokkal, megátolva a képek a szélek felé való eltorzulását. Az egész látókörre kiterjedő éles látása a plasztikusan kidomborodó képek.

Mechanika: Térfogat és suly tetemesen kisebb. Fokozott szilárdság. Főtest és izület egy darabból öntve. Időjárástól védett, por és nedvesség behatolása kizárva. Éles látásra való beállítás.

„STEREO WALKAR“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet	HENSOLDT „STEREO“	Nagyítás	Ára K	Havi részlet
6x	170.—	8.50		6 vagy 8x	145.—	7.50	
8x	180.—	9.—		8x	165.—	8.50	
12x	190.—	10.—		12x			

„STEREO“ katonai látcsövek, különösen alkalmasok a táj megfigyelésére és az időjárás ellen. — Stereo katonai modell sárga tokban óv-kengyelvel, 6 vagy 8-szoros nagyítás 145 korona. Havi részlet 7 korona.

„HUNGÁRIA“ felszerelés.

Teljes felszerelés, legfinomabb áthuzatu klapp-dobozban, pontos beosztásokkal. Tartalom: 1 tek. lemez, 1/4 l. Hydrochinon előhívó, 190 gr. fixizáló, 1/4 l. fixizáló, 1. mérő 50 gr., 2 lemez tartó, 3 machécsésze, 1 lámpa, 1 másoló keret, 1 szárító állvány, 12 lap celloidin papiros, 10 karton, 1 tubus ragasztó.

Árak:
6x9 cm. K 14.— 9x12 cm. K 15.—
10x15 cm. K 20.— 13x18 cm. K 25.—
18x24 cm. K 32.—

MEGRENDELESI IV. AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED utóda ELEK ÉS TÁRSA R.-T.-NÁL BUDAPEST, IV., Károly-körút 10. szám.

Ezennel megrendelem az alanti árut ..... korona értékben, fizetendő ..... korona havi részletben Budapestben Elek és Társa R.-T.-nél. Három havi részlet elmulasztása az egész számla összegét azonnal esedékes teszi. Teljes kifizetésig tulajdonjog fentartva.

Jogomban áll az árut 3 napon belül sértetlen állapotban visszaküldeni.

Fizetendő Budapestben	kor.	fillér

Lakhely: .....
Kelet: .....
Név és foglalkozás: .....

„Hungária“ fémállvány.

Egy rántás, egy csavarás, egy forgatás, egy tolas elegendő az állvány felállításához és újból való összetételéhez.

5 részü hosszú nyitva 124 cm. összetolva 32 cm., sulya 600 gr. lapos fejjel K 24.—
6 részü hosszú nyitva 129 cm. összetolva 29 cm., sulya 700 gr. lapos fejjel K 26.—
6 részü magassága 160 cm., sulya 600 gr. gömbölyű fejjel ..... K 24.—
4 részü magassága 126 cm., sulya 540 gr. gömbölyű fejjel ..... K 15.—
4 részü leemelhető és forgatható fejjel ..... K 18.—
Finom tok, valódi bőrből ..... K 4.—

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

35. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL BUDAPEST, AUGUSZTUS 27.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A „Világkrónika“-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is esztolandó.

MAGYAR VONATKOZÁSÚ ISMERETLEN KÉPEK A FIRENZEI KIÁLLÍTÁSON.

AZ A NAGY NEMZETKÖZI ünnepély, melylyel az olasz nemzet királyságának ötvenedik évfordulóját az „örök Róma“ történetének feltüntetése által emlékeztetbe idézi, Rómán kívül két város: Torino és Firenze, a királyság egykori fővárosai által rendezett nagy aranyú kiállításokban jut méltó nyilvánulásra, melyek a rómaiak és különösen Italia több ezeréves művelődéstörténetének képét tárják elénk.

Rómában Hadrián mauzóleuma, a pápák későbbi vára: a Castel Sant' Angelo Itáalia középkori történelmi, míg Diocletian Thermái a római világbirodalom emlékeinek gazdag sorozatát tartalmazzák. A Piazza d'Armi az ethnographiai kiállítás központja az olasz tartományok pavillonjaival és a Vigna Cartoninak nevezett völgyben a Villa Borghese alatt a nemzetközi szépművészeti kiállítás céljaira emelt pavillonokban Olaszország és a külföldi nemzetek, köztük a magyar, méltán az első helyen kiérdemelt elismeréssel mutatják be művészeik munkásságának eredményeit.

Végre Róma a királyság jubileuma ünnepére avatta fel II. Victor Emanuelnek Sacconi József tervei szerint az Ara Coeli templom helyén alkotott téren emelt óriási méretű emlékművét.

Torino a királyság megalapításának félszázados évfordulójára nemzetközi ipari kiállítást rendezett, míg Firenze virágkiállítással és az olasz arcképfestés műveinek bemutatásával járul az ünnep fényének emeléséhez.

Az olasz arcképfestés kiállítása a XVI-ik század végétől 1861-ik évig terjedő időszakba eső műveket tartalmaz. Ezt akarjuk néhány szóval ismertetni, bemutatva azokat a ké-

peket, melyek bennünket érdekelnek. A kiállítás a Palazzo Vecchio-ban bámulatosan szép keretet kapott, mert maga a palota egy nagy kiállítással ér fel.

Midőn a nemesség uralmának a firenzeiek véget vetettek, a népkormány oly „házat“ akart állítani, mint ezt a kiállítás katalógusának történelmi előszavában olvassuk, melyben teljes biztossággal tartózkodhattak és gyakorolhatták tisztjüket. A házat, melyet a „nép“, a „nép és község“, a „priorok“ palotájának nevezték, 1298 február havában kezdték építtetni Arnolfo

L. FERENCZ JÓZSEF FIATALKORI ARCKÉPE. — Sogni József festménye a firenzei arcképek kiállításán.

di Cambio által. A Signoria azonban nem várta meg az épület befejezését és már 1299-ben bevonult a keszen álló részbe és Dante is már itt volt prior.

De már 1303-ban harezosok tüzzel és vassal ostromolták a priorok „biztos“ házat és 40 év multán Gualtieri di Brienne foglalta el a palotát, hol 1343 júliusig zsarnokoskodott, midőn a fölkelés kiüzte az usurpatort burgundi harezosaival.

A XV. században folyton diszítették a palotát, hogy „álló legyen ezen város méltóságához“. A renaissance legnagyobb mesterei foglalkoztak a palota ékesítésével: Giotto, Donatello, Verocchio, Michelozzo, Pollaiuolo, Botielli, Ghirlandajo, Lippi, Benedetto da Majazzo.

Közben harezok, gyilkosok színhelye. Itt voltak foglyok Medici Cosimo, az öreg és Girolamo Savanarola, kit a palota előtti téren máglyán égettek el.

1495-ben épült a tanács nagy terme és az Ötszázak terme, melyhez Leonardo és Michelangiolo készítettek a cartonokat.

A köztársaság megszűntével 1504-ben Medici I. Cosimo, Toscana nagyhercege vonult be a palotába, melyet ő és utódai folyton gazdagítottak Vasari, Stradano, Salviati és más művészek által.

I. Ferdinand volt a Mediciekből az utolsó nagyherceg, ki a nép palotájában lakott, mely „Palazzo Vecchio“ nevet nyert, midőn a nagyhercegi udvar a Pitti-palotába költözött át. Majd három század után új életre 1865-ben ébredt, midőn az olasz parlament székhelye lett és maradt 1871-ig. A firenzei község székházává pedig 1873. évben avatták. Története egyszerűbbé vált, de „elmult nagyságainak intő és buzdító emlékei tovább élnek“ és Firenze városa mindent megtesz, hogy azt régi fényébe visszahelyezze.